విడిపత్రిక ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ 103244 మార్చి 5 వ తేది 1936 గురువారము అర్ధ సం॥ చందా రూ ౩

సంపుటము ౧౦ | తూపుబజారు, హైద్రాబాదు - దక్కన్. | సంచిక ౭౩

శా. శ. ౧౮౫౭ శ్రీ యువ సం॥ ఫాల్గుణ శు॥౧౩ గురువారము. ౧౧ జిల్హజ్జ ౧౩౫౪ హి.

మహోదారులగు

దాతా ప్రతిగ్రహీతలు

శ్రీ వినాయకరావు, విద్యాలంకార్,
ఎల్ ఎల్. బి. (లండను), కొరాట్కరు.

భూదాత

ఇరవది ఆయిదువేల రూపాయిలు విలువగల తమ స్వంతస్థలమును, సుల్తానుబజారులోని బాలికల ఉన్నత పాఠశాలకు మందిరము నిర్మించుటకై, తమ తండ్రిగారగు స్వర్గీయ కేశవరావు కొరాట్కరు వకీలుగారి స్మరణార్థము దానమిచ్చిన మహోదారుడగు భూదాత.

శ్రీ రాజా బహద్దరు, వేంకట రామారెడ్డి, ఓ. బి. ఇ. గారు
బాలికల ఉన్నత పాఠశాల కమిటీ అధ్యక్షులు

ప్రతిగ్రహీత

శ్రీ వినాయకరావు విద్యాలంకారుగారు పై పాఠశాల మందిర నిర్మాణమునకై దానమొసంగిన భూమిపైన ఇరువదివేల రూపాయిలతో పాఠశాలామందిరము నిర్మించెదనని భూదానము నంగీకరించిన మహోదారుడగు ప్రతిగ్రహీత.

గ్రంథ విమర్శన

వితంతు విజయము అను స్త్రీ పునర్వివాహము. కర్త వారిశెట్టి సత్యనారాయణ గారు, ఏలూరు వెల రు ౦-౬-౦ ప్రకాశకులు దారిపురెడ్డి మారావుగారు సికింద్రాబాదు పుటలు ౧౩౬

ఇది అయిదంకముల నాటకము ఇందలి విషయము సంఘసంస్కారాసక్తులకు ముఖ్యముగా వితంతూద్వాహముల యవసరము నిరూపింపబడినది. ఆ బాల్యవివాహములు, వృద్ధవివాహములు కఠినముగా నిరసింపబడినవి ముఖ్యపాత్రములు అన్నియు వైశ్యకులమునకు చెందినవగుటవలన వైశ్యులలోని సాంఘిక దురాచారములు ప్రకటించుట కర్త యుద్దేశమను టస్పష్టము

వివాహ సంస్కారము ప్రధానాంశము నుంచుకొని కల్పింపబడిన కావ్యముగుటచే దీనియందు సంస్కారబోధకములగు భావములే మాటిమాటికి పద్యములందును గద్యయందును వచ్చినవి ఇది కావ్యముగా ఎక్కువ గౌరవమును పొందజాలకపోయినను, ప్రచారకి సాధకముగు విలువ దీనికి చాలకలదని చెప్పుట కష్యంతరము లేదు వైశ్యులలో ధనాధికులలో కొందరును, సొంతహితుల స్వార్థపరాయణత్వము చాలవితంతువుల కష్టములకు కారణముగా ప్రదర్శింపబడినవి యువకులయందును యువతులయందును ఇప్పటికాలమున వెలువడుచున్న సంస్కారభావములును, దేశసేవాసక్తియు పలుతావుల కానవచ్చుచున్నవి "విద్యార్థి ఆంగముత్తు మొదల్యారుగారిచే పరిశోధింపబడి" నదయ్యు దీనిలో స్థానిత్యములనేకము లున్నవి

జీవ కారుణ్యము

మ రా. శ్రీ గోలకొండ పత్రికాధిపతిగారి సన్నిధికి

దక్షిణ హైద్రాబాదు, జీవరక్షామండలి, మేము ౧౯-౨-౧౯౩౬ తేదీన నగరమునుండి యిరువది మైళ్ళు దూరము వెళ్ళినాము అప్పుడు, అనగా విశ్వనాథపల్లె గ్రామములో "...గమ్మ పండుగ, మార్చి ౧వ తేదిన జరుగును యు, [ప్రతిసంవత్సరము] అందు దున్నలు, మేకలు మున్నగునవి వేలకొలది వధింపబడునని యేలూరు వాస్తవ్యులగు సేఠ్ ప్రేమచంద్ మాలాజీ బ్యాంకరుగారు మాకు తెలిపినారు. వానిని నివారించుటకై చుట్టుప్రక్కల గ్రామములలో సినిమా ప్రదర్శనముల గావించుచు, అహింసా ఉపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారము అప్పటికి కొందరు గ్రామపెద్దలు తమతమ గ్రామములలో అమ్మవార్లకు జీవజంతువులను బలియ్యమనియు, మరియు విశ్వనాథపల్లెలో జరుగు ఘోర హత్యలను నిరసించుచు తీర్మానముల గావించినారు

కృష్ణాజిల్లా దివితాలూకా

౧ మోపిదేవి ౨ పెద్దకళ్ళేపల్లి ౩ రావివారిపాలెం [శివారు మోపిదేవి] ౪ పెద్దప్రోలు

పడకపోవు మొత్తముమీద గుడివాడ యుద్దేశము దేశకాలానుగుణముల కనుగుణ్యముగ నున్న దేశములనుగుచున్నది ... ముద్రింపబడినవి బేశియులు — ముఖ్యముగా వైశ్యులు, దీనివారకయినను కాక దీనిని ఆంకితముగోనిన అనమకొండ సత్యనారాయణ నాయుడుగారు సంఘసంస్కారోద్యమమును ప్రోత్సహించి కృతకృత్యులైరని చెప్పవచ్చును

ఇదియును గాక కుమ్మరపాలెం, అన్నిగ్రామములలో జీవరక్షాప్రచారము గావించినారము నేడు చల్లపల్లిలో మ్యాజికులాంతరు జూపించెదము

ఇట్లు
మండలి ప్రచారకుడు
పాటిబండ్ల వేంకటసుబ్బయ్య చౌదరి

ప్రయాణము

శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్య హంపి విరూపాక్షస్వామి లవారీ యిలాకావారు — బొంబాయియిలాకా ఖేట్ గ్రామునకు వెళ్ళుట

శ్రీ స్వాములవారి యిలాకా హంపీ దేవస్థానం రిసీవర్ ఏజంటు జా వెంకటేశ్వర్లుశాస్త్రిగారున్ను తర్క-కేసరిపై చంద్రశేఖరశాస్త్రిగారున్ను వేదాంతతర్క-శిరోమణి యు వెంకట్రామశాస్త్రిగారున్ను పేష్కారు సాహెబ్ గారగు గో క్రిష్ణప్పగారున్ను ఖేట్ గామ్ మహారాజాయొక్క దర్శనము చేసుకొని ౧౦ రోజులలో వాపసు రాగలరు

సెక్రెటరీ.

భగవాన్ లాల్ నారాయణ్ జీ

అత్తరు వ్యాపారులు

మచ్లీకమాన్, హైద్రాబాదు

మావద్ద అన్ని విధములైన స్వదేశీ అత్తరు తైలములు, అగరుబత్తీలు, కుంకుమపువ్వు, చాయపత్తీలు జర్దా మొదలగునవి అమ్మబడును

ఎవరు ముఖ్యులు — స్త్రీయా పురుషుడా

౧-౨ వ పేజీ తరువాయి

టసహాయము కోరుకుండెను తరువాత కొంతకాలమునకు ఆస్తిసంపాదన, దానిరక్షణ ధ్యానము స్థాపించుటయు స్త్రీలకు వేరుగా ... నియమించుటయు జరిగెను.

ఒకతెగ ఇంకొకతెగ పైఅధికారము చెలాయించగలుగుచున్నప్పుడు — ఇపుడు ఇండియా అట్టిదేస్థితిగలదు. స్త్రీకి స్థానమే లేదు — ఏకపత్నీవ్రతము పతిభక్తియను నియమములను ఎదిరించుట అవసరమగుచున్నది పూర్వకాలమందు కొన్నియెడల అనీతి తిరస్కరింపబడుచున్నది ఒక తెగ ఇంకొక తెగపై నిరంకుశాధికారము చెలాయించుటచే ఇదిజరుగును దీనివలన నిజమైన ఏకపత్నీవ్రతము భక్తిగలవారలేలేరని పోపెన్‌హారు గారు చెప్పినమాట జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది మనము ఎప్పుడో ఒకప్పుడు బహుపత్నీకులముగ ఉండియుందుము కొందరు ఎల్లప్పుడును బహుపత్నీకులై యుందురు

ఈప్రకారముగా మన సాంఘిక నిర్మాణము మనమే విరుగగొట్టుకుండుటకును, స్త్రీ పురుషుని ఆణచియుంచుటగాని తద్వ్యతిరేకముగాని జరుగకుండుటకును జీవంతటను స్త్రీ పురుషులు సమానముగ నుండునట్లు చేయుటయే తగినమార్గమని తోచును

— టృన్ టీయత్ సెంచరీ

మ. ఘ. వ. నిజాంస్టేటు రైల్వే

ప్రకటన

1936 ఏప్రిలు నెల 1 వ తేది నుంచి పెద్దలైను లోకల్ సర్వీసు ఆపివేయుట

1936 ఏప్రిలు 1వ తేది నుంచి పెద్దలైనులో సికిందరాబాదు, హైదరాబాదు ఏ. జి. (నాంపల్లి) స్టేషనులమధ్య సుబర్బానుబండ్లు ఆపివేయబడును సుబర్బాను స్టేషనులగు జేమ్సుస్ట్రీటు, బేగంపేట గేటు, హుస్సేనుసాగరు జంక్షను ఖైరతాబాదు స్టేషనులు శాశ్వతముగా మూసివేయబడును. ఈ స్టేషనుల, నుపయోగించుచుండిన ప్రయాణికులకొరకు హైదరాబాదు బి. జి. [నాంపల్లి], సికింద్రాబాదులమధ్య బేగంపేటమీదుగా ఒక రైల్వేబస్ సర్వీసు ప్రారంభింపబడును. ఇప్పుడు సుబర్బాను రైలు సర్వీసును వుపయోగించు ప్రయాణికులను తీసికొనిపోవుటకొరకు, హైదరాబాదు బి జి. [నాంపల్లి], సికిందరాబాదులమధ్య నేరుగాపోవు ఒన్ను సర్వీసులో మరికొన్ని ఒస్సులు చేర్చబడును.

2. అదే తేదినుంచి ఈసుబర్బాను స్టేషనులనుండిగాని, స్టేషనులకుగాని టిక్కెట్లు యివ్వబడవు. పెద్దలైనుపై సీజనుటిక్కెట్లు హాయిదరాబాదు బి. జి. [నాంపల్లి], సికిందరాబాదులమధ్య నడచు మెయిన్ లైను బండ్లను వుపయోగించు ప్రయాణీకులకు మాత్రము యివ్వబడును.

3. హాయిదరాబాదు బి. జి. [నాంపల్లి] నుండి సికిందరాబాదు మీదుగా చిన్నలైనులోని ఏసుబర్బాను స్టేషనుకుగాని లేక చిన్నలైనులోని ఏసుబర్బాను స్టేషనునుండియైన హాయిదరాబాదు బి. జి. (నాంపల్లి) కి గాని సీజను టిక్కెట్లు యివ్వబడుచునేయుండును. ఇకముందు ఈప్రయాణికులు పెద్దలైనుమీద మెయిను లైను బండ్లలోను చిన్నలైనుమీద సుబర్బాను సర్వీసులోను ప్రయాణము చేయవలెను.

4. సికిందరాబాదుహాయిదరాబాదు బి. జి. [నాంపల్లి]ల మధ్య పైతేదీకి పిమ్మట వుపయోగించు సీజనుటికెట్లు యిచ్చినట్లయితే దానిని కొనువాడు సుబర్బాను బండ్లేమియు వుండవనియు, సాధారణమగు మెయిన్ బండ్లకే ఈ టిక్కెట్లు వుపయోగించునవియు తనకు తెలియునని ఒకవాగ్దానపత్రము (అంగీకారపత్రము) పై దస్తఖతు చేయవలెను.

సికింద్రాబాదు 28-11-1935 — చీఫు కమర్షియల్ మేనేజరు మరియు చీఫు ట్రాన్స్పోర్టేషన్ సూపరింటెండెంటు. [ఆజ్ఞ]

ఆర్యసమాజ వార్షికోత్సవము

ఉద్గీరు ఇచ్చటిఆర్యసమాజపు తొమ్మిదవ వార్షికోత్సవము మహావైభవముగ జరుపబడినది. గ్రామాలనుంచి యీ సందర్భమున ౫౦౦ సామాజికులువచ్చియుండిరి. శ్రీమాన్ పండితనరేంద్రజీ, వైదికప్రచారకులు, శ్రీమాన్ బన్సీలాలుజీ వకీలు హైకోర్టు, ఉపాధ్యక్షులు, ఆర్యప్రతినిధి సభ మరియు శ్రీమాన్ విష్ణుస్వరూపు జీలఖ్నవీ యొక్క-యుపన్యాసములు వైదికసిద్ధాంతముల ననుసరించి నాల్గుదినములవరకు జరిగినవి. ఉపస్థితులసంఖ్య ౭ నుండి ౮ వేలవరకుండెను.

హుమ్నాబాద యల్లరి

౨౪ ఫర్వర్ది సాయంకాలము ౮-౧౫ గంటలకు హుమ్నాబాద అమీన్ సాహెబ్ గారు పురరక్షకభటుల వెంటగొని ఉద్గీరు శ్యామలాలుగారి గృహములో ప్రవేశించి శ్రీమాన్ బన్సీలాల్జీ, హైకోర్టువకీలు, శ్రీమాన్ శ్యామలాల్జీ వకీలు, ఆర్యప్రతినిధి సభాకార్యదర్శి మరియు శ్రీమాన్ పండితనరేంద్రజీ వైదికప్రచారకులు గారలకు నిర్బంధపత్రమును (గిరఫ్తారీవారంటు) చదివి వినిపించిరి. తక్షణమే గ్రామమంతట నీసమాచారము వ్యాపించెను, అంత శ్రీమాన్ రామచంద్రజీ అద్యజమీందారుగారు ఈముగ్గురికి జమానతు ఇవ్వగా రక్షకశాఖవారు మరలిపోయిరి. ఇంతలో ఈఅభియోగము గుల్బర్గా న్యాయస్థానమున విచారింపబడునని తెలియుచున్నది.

గ్రామ సమాచారములు

ఆంధ్రోద్యమప్రచారము

(ప్రచారకుడు)

ఫరుఖు నగరము

ఈగ్రామము మహారాజాబహద్దర్ కిషన్ ప్రసాదువారి జాగీరులోనిది. పరిగితాలూకా మహబూబునగరు జిల్లాలో చేరినది, ఇచటిజనసంఖ్య (౩౪౫౮)

పాఠశాలలు

౧. స్టేటువారు నడుపుచున్నారు. విద్యార్థులసంఖ్య దాదాపు ౧౫౦ వరకుగలదు. ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీయుత నిడుదవెల్లి రంగారావుగారు పాఠశాలాభివృద్ధికి చేయుకృషి ప్రశంసార్హమైనది. కొంతకాలముక్రింద ఈపాఠశాల ప్రాథమికముగా నుండెను. వీరికృషివలన ఇపుడు మాధ్యమికవిద్య రెండవతరగతి బోధింపబడుచున్నది. స్వంతభవనము కట్టించుటకు మంజూరిచేసినారు.

హరిజన పాఠశాల

ఇదిగూడ స్టేటువారునడుపుచున్నారు. ఈ పాఠశాలలో రాత్రివేళ విద్యగఱుపబడును, దాదాపు 30 మందివిద్యార్థులుగలరు.

కార్మిక పాఠశాలలు

ఇచటికార్మికులు విద్యనేర్చుకొనవలయునని కుతూహలులై దాదాపు నలుబదిమంది చందాలువేసుకొని నెలకు రు ౫ లు వేతనమిచ్చు ఏర్పాటుతో రాత్రివేళ చదువుచున్నారు. మరియువీరు స్టేటువారికి, తాము ఇచ్చుదానికితోడు కొంత ద్రవ్యము సహాయము చేయగలందులకు, విజ్ఞప్తిపంపుకొనిరట. ఇచట సోమవారము బజారు సాగును, ఇందువలన వ్యాపారము చక్కగ సాగును.

స్టేటుఅధికారులు

ఈగ్రామము స్టేటు ఖులాకు తాలూకాస్థానమై యుండుటచే తాలూకకచహరిగలదు. ఇచటతహసీలుదారుగారు శ్రీయుత, కిషన్‌రావు గంభీరిగారు వీరుప్రజలకష్టనష్టముల తెలుసుకొనుచు, తగువిధమున సహాయము చేయుచుందురనియు ప్రజాక్షేమచింతనాపరులనియు, తెలుపుచున్నారు. మరియు తహసీలుదారుగారి జీవితము చాలనిరాడంబరమని వాకబోచినది అందుచే సుగుణములు వారియందుండుట సహజమేయగును.

ఇటులనే స్టేటుకార్యదర్శిగార్లగు శ్రీయుత గుండేరావుగారును ప్రజలకష్టములు తొలగించుటయందు పైవారివలెనే అధికశ్రద్ధవహించుదురని తెలియుచున్నది.

ఇచటపోలీసు సబ్ఇనస్పెక్టరు శ్రీఅక్బరుఅలీఖాన్ నాగడుగారును, క్రమవిధిని తాముగుర్తించి ప్రజలకెట్టిపీడనము జరుగనీయక ప్రజాసేవకర్తవ్యమును నిర్వహించుచున్నారని వినబడినది.

గ్రంథాలయము

నౌకాధ్యక్షులగు శ్రీయుత ఎస్. వి. గోపయ్యగారుతమస్వంతభవనము, గ్రామమధ్యనగలది, కిరాయలేకనొసగియున్నారు సుమారు (౫౦౦) గ్రంథములుగలవు ప్రతిరోజుసాయంత్రము 4½ కు తెరువబడును [illegible].

పట్టు-విడుపు

ముస్లిలతాలూకాలోని ఊటూకూరువాసులగు ముగ్గురిపై శిక్షాస్మృతిశాసన ౩౮౦-౧౦౧ దఫాలప్రకారము దొంగనాటకములుచేయు నేరముపై నారాయణపేట రక్షకశాఖవారు అభియోగము తెచ్చిరి. కాని నేరము నిరూపింపబడనందున న్యాయస్థానమునుండి విడుదల చేయబడిరి.

హైదరాబాదు సివిల్ సర్వీసు పోటీపరీక్ష ఫలితములు

“హైదరాబాదు సివిల్ సర్వీస్ క్లాస్ నిజాం ఫలితములో [?] ప్రకారా ననుసరించి హైదరాబాదు సివిల్ సర్వీసు కమిటీవారు ఈ క్రింది వారిని ఈసంవత్సరపు హైదరాబాదు సివిల్ సర్వీసు తరగతికి ఎన్నుకొనినారు. పేర్లు మొత్తము మీద ఒక్కొక్కరికి వచ్చినమార్కుల హెచ్చు తగ్గుల ననుసరించి ఉల్లేఖించబడు చున్నవి. ౧ సయ్యద్ నవాజిషా హసన్ రిజ్వీ బి.యస్సి [అలిఘర్,], ౨ సయ్యద్ హసన్ జైది బి ఏ [మద్రాసు] ౩ సయ్యద్ సికిందర్ అలి, బి ఏ [ఉస్మానియా] ౪. మీర్ ఖుద్రత్ అలీ బి ఏ [ఉస్మానియా] ౫. ఒషిక్ హుసేన్ సిద్దికి బి ఏ.

ఇటీవల ౧౯౩౫ డిసంబరులో జరుపబడిన హైదరాబాద్ సివిల్ సర్వీసు పరీక్ష ఫలితముల ను ... పుస్తకము, మార్కుల హెచ్చుతక్కువల ననుసరించి పరీక్షకు కూర్చుండినవారల పేర్లతోను వివిధపరీక్షా విషయములందును, మొత్తముమీదను ఒక్కొక్కనికి వచ్చిన మార్కులతోను సహా యీ క్రింద ఒతపరచబడు చున్నది.

సంఖ్య	పేరు	ఇంగ్లీషు వ్యాస రచన. ౧౫౦	ఉర్దూ వ్యాస రచన ౧౫౦	తర్జుమా ౧౫౦	అధునిక సమస్యలు (వ్రాత) ౧౫౦	అధునిక సమస్యలు (నోటి పరీక్ష) ౨౦౦	మొత్తం మార్కులు ౮౦౦
౧,	సయ్యద్ నవాజిషా హసన్ రిజ్వీ, బి యస్సి [అలిగడ్]	౬౭½	౧౧౫	౮౫	౭౦	౧౧౪	౪౫౧½
౨	సయ్యద్ హసన్ జైదీ, బి ఏ [మద్రాసు]	౯౩	౭౦	౮౩	౮౧	౧౧౦	౪౩౭
౩	సయ్యద్ సికిందర్ అలీ, బి ఏ [ఉస్మానియా]	౬౭½	౧౧౦	౫౮	౮౨	౧౦౪	౪౨౧½
౪.	మీర్ ఖుద్రత్ అలీ, బి ఏ [ఉస్మానియా]	౬౦	౧౨౦	౪౫	౭౪	౧౧౪	౪౧౩
౫	మహమ్మద్ ఒషిక్ హుసేన్ సిద్దికీ, [ఉస్మానియా]	౬౭½	౧౩౦	౨౯	౭౩	౧౧౬	౪౧౫
౬,	ఆర్ సత్యనారాయణ, ఎం. ఏ. [ఉస్మానియా], బి యస్ సి ఆనర్సు [లండన్], ఏ ఆర్ సి యస్సి [లండన్]	౯౭½	౬౦	౬౭	౮౪	౧౦౨	౪౧౦½
		౫౪	౧౦౫	౮౮	౭౩	౮౦	౪౦౦
౭	మహమ్మద్ అబ్దుల్ హై, బి యస్సి [మద్రాసు]	౮౨½	౭౫	౫౩	౮౦	౯౪	౩౮౪½
౮.	మహమ్మద్ ముహెయుద్దీన్, బి ఏ, ఎల్ ఎల్ బి [ఉస్మానియా]	౬౬	౬౫	౮౪	౭౭	౮౬	౩౭౮
౯.	సయ్యద్ అబ్దుల్ వజీద్ రజ్వీ, బి ఏ. [ఉస్మానియా]	౭౫	౫౫	౬౧	౮౯	౮౬	౩౬౬
౧౦.	అప్పారావు, బి ఏ [మద్రాసు]						
౧౧	ఫజల్ మహమ్మద్ ఖాన్, బి.యస్సి, [అలిగడ్]	౭౨	౭౦	౬౮	౭౧	౮౪	౩౬౫
౧౨	డి భాస్కరరావు, బి ఏ బియస్సి [మద్రాసు]	౯౧	౯౦	౫౦	౬౧	౬౦	౩౫౨
౧౩	మహమ్మద్ ఘౌసు సిద్దీకి యం యస్సి, [ఉస్మానియా]	౪౫	౭౦	౭౪	౫౬	౯౬	౩౪౧
౧౪	సయ్యద్ మొహిద్దిఅలీ, బి.ఏ [మద్రాసు]	౭౬	౫౦	౫౭	౫౦	౧౦౮	౩౪౧
౧౫.	హాషిఅలీఖాన్, బి ఏ [మద్రాసు]	౯౦	౩౫	౩౦	౫౬	౧౦౮	౩౧౯
౧౬.	ఖాజా మహమ్మద్ ఇఐతుల్లా, బి యస్సి (ఉస్మానియా)	౫౪	౬౦	౫౨	౫౩	౯౪	౩౧౩
౧౭	సయ్యద్ మొహిద్దిఅలీ, బి యస్సి (ఉస్మానియా)	౪౯½	౫౦	౪౨	౭౦	౯౫	౩౦౬½
౧౮	మహమ్మద్ అబ్బాస్ కరీం సిద్దీకి, బి యస్సి (ఉస్మానియా)	౩౦	౮౫	౨౫	౭౨	౯౪	౩౦౬

వైశ్యకుల సంస్కర్త యొక్క నిర్యాణము

సికందరాబాదు

పులిగిళ్ల అంజయ్య గుప్తగారు సికందరాబాదునందు అల్పసంఖ్యాకులగ దేశసేవకులలో కొకరు. వీరియకాలమరణము ఈపట్టణమునకు యొక్క పౌరులకు అతిగాఢ ఖేదము గలిగించినది. ఈయన ౧౭ సంవత్సరములక్రితము నిజాము రైల్వే ఆఫీసులో క్లార్కుగా ప్రవేశించి మర్యాదకరముగ జీవనము జేయుచు వైశ్యసంఘాభివృద్ధికై ఉత్కృష్టమగు సేవనొనర్చిరి. ఆంగ్లేయ భాషయందును, ముఖ్యముగా తెనుగుభాషయందు పాండిత్యముగలిగిన వీరు వైశ్యసంఘుసంస్కరణముకొరకు కంకణబద్ధులైరి. బాలవృద్ధ వివాహములు యొక్క దీని నివారింపవలెనని, మనస్సు, ధనముల చేతను సేవసల్పిరి. రజస్వలాంతర వివాహము ననుష్ఠించుట ప్రశంసనీయమైన పని చేసిరి. వీరియత్నము ఫలించుట ఇదివరకు వితంతూద్వాహములు వైశ్యులలో జరిగినవి. ఈశ్వరస్థలములో శాంతమును ప్రబలజేసి, ఐకమత్యమును సమరజేసి, స్వార్థత్యాగమును ప్రవేశపెట్ట వారిలో బాలాపాఠకు బోధకులగలిగించిరి. ఇప్పుడు పది సంవత్సరము లేకపోతే ... ముందు పెరగనున్న ఎనుల వైశ్యయువకులకు స్పృశించి యంతరించిన ముఖ్యమైన వృద్ధిగాంచిన సంఘ దురాచారములను బారద్రోలు నిమిత్తమై పెక్కు లేఖలను వ్రాసి ముద్రించి జనులలో జ్ఞానోదయము గలిగించిరి. అడుగంటుచున్న హిందూజాతియొక్క పునరుద్ధారణకై కృషిసల్పుచున్న ప్రతిసమాజమునందును పాల్గొనుచుండిరి. ౩౫ సంవత్సరములవయస్సు నందుకాలమరణమునకు యెరయైన అంజయ్యగుప్తగారి యున్నత స్థానము నాక్రమించి ముందుకొనున్న సత్కార్యములను చేయు మహాశయుడు సాంఘికరంగమునందు ప్రవేశించుట దుస్సాధ్యము. సికందరాబాదులో విద్యాభివృద్ధికై త్యాగబుద్ధితో అవసరమునిచ్చి అద్భుతమైన సేవనొనర్చిన కీర్తిశేషులగు దివాన్ బహద్దరు పద్మారావు మొదలియారుగారి స్థానమునలంకరింప యెటులనింకొకరు రాకయున్నారో అటులనే గుప్తగారి స్థానమును పూరింపగల వ్యక్తి లభించుట యసంభవముగా తోచెను. అంత్రవాతనివారణార్థమై అంజయ్యగారికి శస్త్రచికిత్స ౨౯–౨–౧౯౩౬ లో జరుపబడినది కాని రుగ్మత తీవ్రమైనస్థితిని పొందిన కారణమువలన చికిత్స నిరర్థకమై గుప్తగారు పరలోకగతులైరి. వారికళేబరము యింటినుండి గతరాత్రి ౯½ గంటలకు స్మశానమునకు కొనిపోబడినది. ప్రభుత్వోద్యోగులును వర్తకులును తదితరులును పెండ్లిపల్లకీముగా వెంబడించిరి. ఆర్యసమాజకులు వేదమంత్రములను పఠించుచుపోయిరి. మరణించిన మహనీయునకు మర్యాదగనుపరచు చిహ్నముగా బాదేవప్రతవాదును తనభుజమునిచ్చి పవిత్రపరచుకొనెను. దుర్భరమగు దుఃఖమునను భవించుచున్న ధర్మపత్నిగుప్తగారి యంత్యేష్టిసంస్కారమును వైదికరీతిగా జరియించినది. సికిందరాబాదునందొక వితంతుశరణాలయమును స్థాపింపదలచి అందులో పునర్వివాహమునకు సమ్మతించని వితంతువులకు చేతపనులవృత్తిగాను వారిలో వైదుషకృని కిరింపబడు గ్రంథపఠనము మొదలగు వాటిని నేర్పించుటయు, పునర్వివాహమును కోరువితంతువులకు తగినవరులనన్వేషించి వివాహము చేయుటయును నుద్దేశించి గుప్తగారు కొంతప్రయత్నము చేసికొని పనిసమర్థశము కార్యరూపమును బాల్యమునుండే గణించిరి. ఇట్టిఘనకార్యమును సంపూర్తి చేయ వైశ్యయువకులే తగినవారుగాన వీరిపైనే యీ బాధ్యత నిర్భరమైయున్నది. పరమాత్ముడు అంజయ్యగారియాత్మకు శాంతినొసగి వారిపుత్రకళత్రాదులకు ధైర్యమునిచ్చుగాక!

[illegible] భూదానము

కీ. శే. పండిత కేశవరావుగారి స్మారక [illegible]

విద్యాలంకార వినాయకరావు, ఎమ్. ఎల్. బి. ([illegible]) [illegible] [illegible] ఉన్నత పాఠశాల (సుల్తాన్ బజారు) మందిర నిర్మాణము[illegible]

[illegible] వేల రూపాయల విలువగలిగినట్టియు, [illegible] [illegible] ఎదుట నున్నట్టియు సుమారు [illegible] [illegible] గజముల భూమిని దానము చేయుట.

మందిర నిర్మాణ [illegible]

విజ్ఞప్తి

గత ఏబదిరెండు సంవత్సరములనుండి సుల్తాను బజారులో [illegible] ఉన్నత పాఠశాల స్త్రీవిద్యాభివృద్ధినిమయము చేయుచున్న [illegible] ఈ సంస్థ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పాఠశాలగా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] విద్యార్థినుల [illegible] [illegible] పొందుచున్నారు.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] స్త్రీలకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఈ పాఠశాల[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] విధానము స్త్రీల [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] స్వాతంత్ర్య[illegible] [illegible] [illegible] రాష్ట్రము[illegible] స్త్రీల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ఈ పాఠశాల స్థాపనలో శ్రీమతి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఎమ్.ఎల్.బి., [illegible] [illegible] నాయక్ [illegible], [illegible] [illegible] ఎం. ఏ. [illegible] [illegible] మహాశయులేగాక [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] విద్యార్థినులును కీ. శే. పండిత కేశవరావు [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] పాఠశాల [illegible] పండిత కేశవరావుగారి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] రాష్ట్రములో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] విద్యావిషయ[illegible] [illegible] [illegible] ముఖ్యముగా స్త్రీ విద్యాభివృద్ధి[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఈపాఠశాల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

విద్యాలంకార వినాయకరావుగారు పౌర్వాత్య, పాశ్చాత్య విజ్ఞానముల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] స్త్రీ విద్యార్థినులకు [illegible] శాశ్వత స్మారకచిహ్నము స్థాపింపబడవల [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మందిర నిర్మాణమునకై [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

పాఠశాల కార్యనిర్వాహక వర్గ[illegible] కార్యమునకై కటిబద్ధులనొనర్చ[illegible] [illegible] భారత దేశీయ [illegible] [illegible] [illegible] రాష్ట్రములో [illegible] [illegible] [illegible], ఇతర దేశములోనివియు [illegible].

[illegible] విద్యాలంకార వినాయ[illegible] [illegible] చేయుట [illegible] [illegible] మందిరనిర్మాణ[illegible] ద్రవ్యసహాయము [illegible] [illegible]

నోటు: మందిర నిర్మాణనిధి పాఠశా[illegible] [illegible]. కార్యదర్శి [illegible].

(రాజబహద్దరు) వేంకటరామారె[illegible]

[illegible]

౧. [illegible] వేంకట రంగారెడ్డి
౨. [illegible] ప్రతాపరెడ్డి
౩. [illegible] శ్రీనివాస[illegible]
౪. రామలింగా[illegible]
౫. [illegible] నరసింహారావు

[illegible] [illegible] [illegible]

ధర్మవంత్ హైస్కూలు

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మిస్టర్ [illegible] M. A. (Cant) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

మహారాజా బహద్దరుగారి ఢిల్లీ ప్రయాణము

సర్ మహారాజా కిషన్ ప్రసాద [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] ఢిల్లీకేగుచున్నారు.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

కొన్ని ప్రభుత్వ నిబంధనలు

ఖాన్గిపాఠశాలల నియమావళి

మహాఘనత వహించిన మన నిజాము ప్రభుత్వమువారు అప్పుడప్పుడు జారీచేయుచున్న నియమావళులనుగురించి గ్రామస్థులకు నాటికి సరిగా వివరములు తెలియనందున పలుమారు నష్టములకు లోనగుచున్నారు. అట్టివారి లాభముకొరకు ఒక్కొక వ్యాసమును గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటించుట అవసరమని కొందరు గ్రామవాసులు సూచించినందున ఆ ప్రకారము చేయుచున్నాము. అట్టి వ్యాసములలో నిది మొదటిది. (గో. ప. సం.)

ఈనియమములు మన ప్రభుత్వమువారివలన ౧౩౩౮ ఫసలిలో జారీచేయబడినవి. అనగా ఇవి అమలులోనికివచ్చి ౧-౨ సంవత్సరములు కావచ్చునవి.

ఉద్దేశములు

[౧] మనదేశములో జరుగుచున్న వివిధములగు విద్యావిషయిక ఉద్యమములను గూర్చి సమాచారములు ప్రభుత్వమువారికి తెలిసియుండుట అవసరము కనుకను. [౨] మన రాష్ట్రములోని వివిధ విద్యాసంస్థలను గురించిన అంకెలను వివరములను పోగుచేసి యుంచవలయును కనుకను, [౩] విద్యావిషయమునను ఆరోగ్యవిషయమునను అందరిచేత అంగీకరింపబడిన తత్త్వములపైన మనరాష్ట్రములో స్థాపితములగు అన్ని విద్యాసంస్థలను పనిచేయుచుండునట్లు చూచుట మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి సంకల్పము కనుకను ఈ నియమములు సిద్ధముచేసి జారీచేయబడినవని తెలియుచున్నది.

విద్యార్థుల సంఖ్య

ఏదైన ఖాన్గిపాఠశాలలో ౧౫ మందికంటె తక్కువసంఖ్య యున్నచో అట్టిదానికై ప్రభుత్వాజ్ఞ పొందవలసిన అవసరములేదు, ౧౫మందిగాని అంతకంటె ఎక్కువ మందిగాని ఉన్నచో, లేక ఉండబోవుచో, ప్రభుత్వమువారి మంజూరి పొందవలయును.

పూర్వపు పాఠశాలలు

౧౩౩౮ఫసలికంటె పూర్వమునుండియేనడుపబడుచున్న ఖాన్గి పాఠశాలల విషయమున ఈ నియమములు వర్తించునా? వర్తించవా? అను విషయమునుగూర్చి నియమావళిలో స్పష్టముగా చెప్పియున్నదేమనగా అట్టిపాఠశాలల విషయములోకూడా మూడు నెలలలో మంజూరి పొందవలయును. ఉపేక్షించ వీలులేదు.

సికింద్రాబాదు బొల్లారము మొ॥

బ్రిటిషు అధికారులవలన పాలింపబడుచున్న సికిందరాబాదు బొల్లారము వగైరా ప్రాంతముల [Administered areas] లో ఈ నియమావళి వర్తించదు. కనుక ఆ ప్రాంతములలో ఖాన్గిపాఠశాలలు స్థాపించుకొనువారి కిట్టి నిర్బంధములతో పనిలేదు. యథేచ్ఛగా పాఠశాలలు స్థాపించుకొనవచ్చును.

బాలికల పాఠశాలలు

"బాలికల పాఠశాలలకుకూడ ఈ నియమములున్నవా" అని కొందరు ప్రశ్నించియున్నారు. యథార్థమేమనగా, నియమములు బాలుర పాఠశాలలవరకేకాక, బాలికల పాఠశాలలకుకూడ వర్తించుచున్నవి. అనగా బాలికల పాఠశాలలుకూడ ప్రభుత్వాంగీకారము పొందనిది, ఎవరును పెట్టకూడదు.

ఎవరి అంగీకారము కావలెను?

ప్రైమరీ [ప్రారంభ] పాఠశాలలకు అనగా నాల్గవతరగతివరకుగల పాఠశాలల స్థాపనకు, సూబాల సదరుమొహతమిము [తాలీమాతు] ల అంగీకారము పొందవలయును. ఇది బాలుర పాఠశాలల విషయము.

బాలికల పాఠశాలలు, ప్రైమరీవి అయినచో, బాలికాపాఠశాలల ఇన్స్పెక్ట్రెస్సుగారి యొక్కగాని సూబా సదరుమొహతమిము [తాలీమాతుశాఖ] యొక్కగాని, అంగీకారము పొందవలయును.

మిడిలుస్కూళ్ళు [illegible] హైస్కూళ్ళు [illegible] [illegible] [illegible] తాలీమాతు [illegible] Director of public instructions, H. E. H. the Nizams DOMS] గారి సెలవు పొందితీరవలయును, ఇట్టిపాఠశాలలవిషయమున బాలికల పాఠశాలలకును, బాలుర పాఠశాలలకును భేదములేదు. అందరును, పైఅధికారి అంగీకారమును పొందితీరవలయును.

దరఖాస్తు పొందుటెట్లు?

పాఠశాలను స్థాపించు వ్యక్తిగాని, వ్యక్తులుగాని పైనచెప్పబడిన ప్రకారము అధికారులకు ప్రత్యేకమగు నమూనా ననుసరించి దరఖాస్తు పంపుకొనవలయును. దానిలో [౧] పాఠశాలను స్థాపించు ఉద్దేశము [౨], కరికులము [నసాబతాలీము] [౩] పాఠశాలయిల్లుయొక్క వర్ణనము: దానిస్థితి. [౪] ఉపాధ్యాయులసంఖ్య: వారి యోగ్యతా విశేషములు చూపవలయును.

కర్తవ్యములు

ఈనియమావళి ప్రకారము ఖాన్గి పాఠశాలల యజమానులకు కొన్ని కర్తవ్యములు విధింపబడియున్నవి. అవిధులను వారు సక్రమముగా నెరవేర్చవలయును, అవేవనగా:-

[౧] ఏప్రభుత్వ పాఠశాల, లేక ఇమ్దాది [aided] పాఠశాల, లేక అంగీకృత [recognized] పాఠశాలలోనుండియైనను బాలుడు ఖాన్గిపాఠశాలలో ప్రవేశింపదలచి వచ్చినచో, ట్రాన్సుఫరుసర్టిఫికెటు (transfer certificate) లేనిది వానిని చేర్చుకొనగూడదు. అట్టి బాలుడెవడైనవచ్చి చేరినట్లు తరువాత తెలిసినచో వానిని తమ పాఠశాలనుండి వెడలగొట్టవలయును.

[౨] ఏమతము, జాతి, కులము, సంప్రదాయమువాడైననుసరే అందరు బాలురను ఖాన్గిపాఠశాలలో చేర్చుకొని తీరవలయును. వద్దన వీలులేదు.

అయినను, అంటువ్యాధితో బాధపడుచున్న బాలుని చేర్చుకొనగూడదు. ప్రత్యేక కులములకొరకుగాని, ప్రత్యేక ఉద్దేశములతోగాని, ప్రభుత్వాజ్ఞనుబొంది స్థాపింపబడిన పాఠశాలలపైనియమము వర్తించదు.

[౩] సంవత్సరమున కొకసారి తఖ్తాలు సదరు మొహతమిము (తాలీమాతు) గారికిగాని, నాజిము [తాలీమాతు]కుగాని పంపుచుండవలయును.

[౪] పరిశోధికారులు పాఠశాలను వచ్చి పరీక్షించగోరినచో, వారికిఖాన్గిపాఠశాలల యజమానులు వ్యవహర్తలు సర్వవిధముల తోడ్పడవలయును.

ఎట్టి చదువు చెప్పగూడదు?

ఖాన్గి పాఠశాలలో బాలురకు ఇతరమతముల బాలుర మనస్సులకు నొప్పికలిగించునట్టి మత విషయములు బోధింపగూడదు.

రాజభక్తిని తగ్గించునట్టిగాని రాజకుటుంబముపైనగాని ప్రభుత్వముపైనగాని సద్భావము పోగొట్టునట్టిగాని విషయములు, అపరాజకీయములైనను సరే రాజకీయేతరములైననుసరే, బోధింపగూడదు.

నిరాకరించుట- బద్దిస్తూని వేయుట

ప్రభుత్వాధికారులు పాఠశాలలను స్థాపించుటకై [illegible] మహారు సెలవు కొరకు వచ్చిన దరఖాస్తులు [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] కారము చేయునప్పుడు [illegible] ముగా తెలుపవలయును.

[illegible]

ఈ నియమావళిలో [illegible] కొన్ని వాక్యములు కలవు. అదేమనగా, ఖాన్గిపాఠశాలలను జనులు స్థాపించకుండ చేయవలయునని ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము కాదు; కనుక, ఏదైన పాఠశాల, విద్యావిషయమునగాని, సాంఘికముగాని, నైతికముగాని రాజకీయముగాని నష్టదాయకమని నమ్ముటకు కారణములు కనబడిన కేతప్ప, ఖాన్గి పాఠశాలలకు నాజిము (తాలీమాతు) ను సదరు మొహతమిమును సర్వవిధముల సహాయము చేయుచుండవలయును.

వివరములు

పైనచెప్పిన సంగతులు విద్యాశాఖవారిచే అచ్చొత్తించిన నియమావళి పుస్తకములనుండి గైకొనబడినవి. ఈనియమములు ఇంగ్లీషు, తెనుగు, మహారాష్ట్రము, ఉర్దూఅను వివిధభాషలలో గలవు. సూబా సదరు మొహతమిము (తాలీమాతు) గారి కార్యాలయములో ఉచితముగా దొరుకును. మాకు లభించినది ఇంగ్లీషు ప్రతి దానిననుసరించి యీపై యంశములు చూపబడినవి.

కాని ఉర్దూ భాషలో అరంభమున (౧౩౩౮ ఫ.) వెలువడిన నియమములలో, నింకొక విషయముండెను. అదేదన. ప్రభుత్వాంగీకారము పొందనిది పాఠశాల స్థాపించినను క్రమముగా సాలావా తఖ్తా పంపకపోయినను ఇతరనియమములు దేనినైనను ఉల్లంఘించినను ఆ పాఠశాలఅవ్వలుతాలూకుదారు ద్వారాగాని, నగరము విషయములో కొత్వాలుగారిద్వారాగాని మూసివేయించుచుండుననుచుండెను. ఏకారణమువలననో, ఎప్పుడో అమాటతీసివేయబడినది.

ఎట్లైనచేమి, నియమావళి నుల్లంఘించినచో పాఠశాల మూసివేయించెదరు.

ఒక విషయము

నియమములలో చెప్పటను. ఈ నియమములలో దేనినైని ఉల్లంఘించినచో, పాఠశాల స్థాపకునికిగాని స్థాపకులకుగాని శిక్షవిధింపబడునని లేదు. కనుక ఈ నియమావళి క్రొజ్దారి జవాబుదారీ కలిగించునదికాదు. శిక్షవిధింపబడదే దుకనుక, నియమోల్లంఘనము నేరముకాదు.

నేరమని నిర్ణయింపబడి యుండిన యెడల: విచారణచేయునట్టి న్యాయస్థానమేది, శిక్షఎట్టిదివిధింపబడును. వారంటుకేసు అగునా సమన్సు కేసుఅగునా, ఇత్యాది వివరములు కావలసియుండెడిది. దీనిలోనాని యవసరము కలుగలేదు.

అయినను

ప్రభుత్వమువారు క్రమప్రకారము ప్రకటించిన విధులను, హుకుములను ఉల్లంఘించినవారు నేల శిక్షాస్మృతి [Penal Code] యొక్క ౧౭౪ ధారా ప్రకారము నేరము అగునా కాదా? అను ప్రశ్న కలుగుచున్నది, కాని, ఇప్పుడు మనము అవివరములలోనికి పోవలసినపనిలేదు.

ఇప్పటి అమలు

మాకు తెలిసినంతవరకు ఖాన్గి ప్రైమరీపాఠశాలల స్థాపనకై చేయబడు దరఖాస్తులు హైదరాబాదు నగరములో సులభముగానే అంగీకరించబడుచున్నవి.

దరఖాస్తు పంపించగానే, బల్దా సదరు మొహతమిము సా॥ నాజరును పాఠశాలకుపంపి సంగతులు కనుగొని మంజూరుచేయుచున్నారు. దరఖాస్తు నమూనాలకూడా [illegible] మున్నారు.

జిల్లాలలో ఎట్లు జరుగుచున్నదో మాకు బాగుగ తెలియదు.

ఈ విషయమున ఎవరికైన కష్టములు కలుగుచున్నచో అట్టివారు తమకష్టాలు ఆంధ్రజనసంఘమువారికి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

హరిశ్చంద్ర హెడాగారి వివాహము

(స్వ. వి.)

ఇటీవల శ్రీమతి జ్ఞానకుమారీ కన్యను వివాహమాడిరి. ఈ కన్య సుప్రసిద్ధ బిల్గ్రామీ కుటుంబమునకు చెందినదియు గొప్ప సంపన్న కుటుంబమునుండి వచ్చినదియునై యున్నది. ఈమె మెట్రికులేషను చదివినది. హెడాగారు మాళ్వాడీ కులస్థులు, బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బి. చదివినవారు స్థానికహరిజన సంఘకార్యదర్శులు. నిరాడంబరులు, దేశసేవాపరాయణులు. వీరి గౌరవార్థము రామకృష్ణధూత్ గారు తమయింటిలో అల్పాహారవిందు గావించిరి. శ్రీమతీమాణిక్యమ్మ గారును,......................లక్ష్మీబాయి గారును, మాడపాటి హనుమంతరావుగారు, ఆర్. శాయిరెడ్డిగారును కృష్ణశర్మగారును, ప్రతాపరెడ్డిగారును జోషీ వకీలుగారును మున్నగు కొందరు మిత్రులువచ్చియుండిరి. ధూత్ గారు తమసంఘములో అంతర్శాఖా వివాహములు పరిష్కారపద్ధతిపై జరుగుచున్నవని సెలవిచ్చిరి. నారాయణరెడ్డిగారు, హనుమంతరావుగారును శ్రీమతి వడ్డకొండ ఇందిరాదేవి గారును వధూవరులను గూర్చి మాట్లాడిరి. వధువగు శ్రీమతి జ్ఞానకుమారీగారు హిందీలో చక్కగా మాట్లాడిరి. మరియు హెడాగారును తమ కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. అల్పాహారము అయిన తర్వాత ఇష్టాగోష్ఠి జరిగెను. ౭½ గంటలకు పంపుముగిసెను.

టపా

హైదరాబాదు టపాయొక్క ప్రత్యేకపుటపా ౨౦ ఫిబ్రవరి రోజు ఢిల్లీకిపోయినది వెంటపడరుటపాబ్రాని పోస్టుమాస్టరు డిప్టిపోస్టుమాస్టరులు లేగాక కొందరు టపావంచువారలుకూడా యుండిరి.

కీ॥ శే॥ రామకృష్ణ పరమహంసగారు

రామకృష్ణపరమహంసగారి శతవార్షికోత్సవము నేడు గురువారము నాడు బేగంపేటలోని రామకృష్ణమఠావరణమునందు జరుపబడును.

కీ. శే. పులిగిళ్ల అంజయ్య గుప్తగారు

తే ౧-౩-౪౫ రాత్రి తిరుమలగిరిబజారు ఆర్యవైశ్యయువజనసంఘమువారు శ్రీయుత మంచికంటివీరయ్య గుప్త గారిమేడయందు సమావేశమై యీక్రిందితీర్మానమామోదించిరి.

"వైశ్యసంఘ నాయకులును, నిజాంరాష్ట్రమునందు నిరంతరవివాహ మహోద్యమమును, పుట్టించి, పెంచి, పెద్దదానినిచేసిన మహామహుడును, హరిజనసేవాపరాయణుడును, ఖద్దరుధారణ దీక్షాబద్ధకంకణుడును, సంఘసంస్కరణయందు నిరంతరనిమగ్నుడును, స్వార్థత్యాగియు, కార్యశూరుడును, శాంతమూర్తియగు కీ॥ శే॥ పులిగిళ్ల అంజయ్య గుప్తగారు, తమభౌతికశరీరమునువీడి, స్వర్గమునలంకరించి, తనకుటుంబమును, మిత్రమండలిని దుఃఖసముద్రమున ముంచివేసినందులకు మిగులచింతించుచు, వారికుటుంబమునకును మాసానుభూతిని వెల్లడించుచు. వారియాత్మకు శాశ్వతశాంతిచేకూర్చుమని యీసంఘమువారు దయామయుడైన దేవదేవుని ప్రార్థించుచున్నారు"

ఇట్లు,
అమల రాజయ్య గుప్త
కార్యదర్శి
ఆర్యవైశ్య యువజనసంఘము
తిరుమలగిరి బజారు (దక్కను)
సికింద్రాబాదు

గతశాసన సలహాదారులగు రాజాబహద్దరు కృష్ణమాచారిగారు ౨౫ ఫిబ్రవరికి హైద్రాబాదునుండి ఢిల్లీకివెళ్లిరి.

ఆయుర్వేద ఆస్పత్రి

౨౧ మార్చి ౧౯౪౫ నాడు రాంకోటిలో ఆయుర్వేదపు ఆస్పత్రి తెరువబడును. ప్రేమ మెడికల్ కాలేజియొక్క వైస్ప్రిన్సిపాలుగను ఆయుర్వేదమహోపాధ్యాయ వి. కృష్ణమూర్తి, బి. ఏ. ప్రారంభోత్సవము జరుపగలరు. వీరు ఇతరులను సాహాయ్యముకొని అనేకరోగములను కుదుర్చగలరని ప్రతీతి.

సడకులులేవని మొర

సేడము వర్తకుల అంతివార్త

అన్నితాలూకాలలో రెండేసి, మూడేసి రోడ్లువేయబడినను సేడంలో మాత్రమింతవరకొక్క రోడ్డును వేయుటలేదు. అందువలన వ్యాపారమునకును, రాకపోకలకును కష్టముగ నుండుచున్నది. వ్యాపారకేంద్రములగు గుర్మిట్కాలు, మలఖేడు, గుల్బర్గాలకు సేడంనుండి రోడ్లువేయుట కెంతేని యవసరమున్నది. ప్రజయొక్క, వ్యాపారస్థులయొక్కయు మొరలవలన ఫలితముగలుగలేదు. ఇప్పుడు గుల్బర్గానుండి చీతాపూరువరకు చీతాపూరునుండి గురుమట్కాలువరకు రోడ్లువేయుచున్నవని తెలిసి ఇక్కడి ప్రజలు ౨౦వ ఫిబ్రవరి నాడు టి. జే. టాస్కరుగారికిని రాజా శ్యామరాజు బహదురుగారికిని, నవాబు అలీనవాజుజంగు బహదూరుగారికిని తంతిమూలమున విజ్ఞప్తులంపుకొని. రోడ్డులేనందున కలుగునష్టములను తెలుపుచు, రజతోత్సవపు స్మారకముగనైన రోడ్డువేయింపవలయునని ప్రార్థించిరి.

చక్రవర్తిగారి సందేశము

౨౦ వ ఫిబ్రవరి నాడు సిస్తంత్రమూలమున మాటలాడుచు ఎనిమిదవఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారు హిందూదేశమునకు క్రిందిసందేశము నొసగియున్నారు:—

"నేను రారాజుగా హిందూదేశములోని రాజులకును, ప్రజలకును, నాయభివందనము లందజేయుచున్నాను. మీరుప్రదర్శించిన ముఖ్యముగ; రాజభక్తియు నన్ను కృతజ్ఞతాబద్ధునొనర్చినవి. భారతదేశీయుల యొక్కయు ఆంగ్లేయులయొక్కయు సంబంధములు యుద్ధసమయములందును, శాంతిసమయములందును చిరగౌరవనీయములుగా నున్నవి. విక్టోరియా మహారాణియొక్కయు ఏడవఎడ్వర్డు యొక్కయు ఐదవజార్జి యొక్కయు సదాహారణమీసంబంధములను బలపరచుటను, పోషించుటకును నాకైనారి యుక్తబాధ్యత ప్రాప్యత నుంచినది."

ము. ఖు. ....
ర్ది నాడు యూసుఫుషా షరీఫుగారిదర్గాకువచ్చి ఫాతెహా నొసగిరి,

ఉద్యోగ విషయములు

శ్రీ అజీజ్ అహ్మద్ నాయబు నాజరొరోడిరిగారు సెలవుపైనోనిందుమున వారి పనులను మదదుగారు నాజంకనోడిగిరిగారగు శ్రీ యం. సి. జోశీగారు తమ విధులతోబాటు నెరవేర్చుచుండగలరు.

సమకాలికాభిప్రాయములు

గొడుగులు

నిరుద్యోగసమస్య బంగాళ దేశములో

బంగాళ దేశపు నిరుద్యోగమును గూర్చి ముషీరెవకర్ ఇట్లు వ్రాయుచున్నది — ఇతర స్థలముల చదువుకొన్న నిరుద్యోగుల వలె బంగాళ దేశపు నిరుద్యోగులు ఉద్యోగములు అనగా శాకరీలకై వేచియుండుటలేదు. అ కోవపట్లకుండ ప్రబోధించుట కచట ఉత్తమ వ్యక్తులు కృషిజేయుచుందురు. ఇదివరకు మేము పాంచాళ ప్రభుత్వమువారు చేసిన ప్రకటన (ఈ నిరుద్యోగుల విషయమై) ప్రచురించియుంటిమి. అప్పుడువారు పాంచాళములోని ఖరోనాపూరులో సైకిలు, గడియారము, కుట్టుపని మిషను, గామఫోనులు మొదలగువాని పని నేర్పినటుల నేడు బంగాళా ప్రభుత్వమువారు తమదేశములోని చదువుకొన్నవారిలోను నిరుద్యోగము దూరమగుటకు గొడుగులతయారుచేయుటను నేర్పుటకు వ్యవస్థపరచినది. అది ౨ మాసములలోనే నేర్వవచ్చును. అక్కడి కర్మాగారమున ప్రవేశించునపుడు "శిక్షణాంతరము గొడుగుల పరిశ్రమ వ్యాపారము చేసెదను" అని ప్రమాణముచేయవలసియుండును.

నిజరోగము

కవికొండల వెంకటరావు

౧

అయదియింక శిశిరమైన పతిభర్తృ
కింటఁదలకుప్పుకొని చక్కనొంటిగలు
మామునంబోటు పెట్టుక మొహనముగ
మల్లెమొగ్గలు సిగఁజొల్లి చల్లనీర్లు
కొలనమునంగి వేళనుగడచనెత్తు
కొనుచుఁ బోవనువచ్చి "యెండమువిరంప
వలను గాకున్నదప్పుడే వచ్చెనో యల
చైత్రమాసం" బటంచను సన్నగను
కంబుకంఠస్నానాన మందంబుగాంచె
ఏదలంచితినీచాఁక నేమొగాని
యిప్పుడరుదెంచెను వసంత మొప్పులాడి!
గల్లె యతిపర అర్థగర్త పనదేసము
న సలలితమునగుచు నీవుమతిఁగాలిపెదు
నీదు సిగిమల్లెపువ్వుల స్వాదుబుతువు,
నీవుమల్లెలీగివు నావయాగసంత
రవు సుఖీభిన! శిశిరంబుమాటవలదు

౨

"ఏనెపుడు బూర్తిగా ప్రేమొదుగాను! కొను!
చేవజీవంబునేవ వసంతావకోశ
మున్ని యున్నప్పుడే రాల్తనాకులవని
రాల్చుటలుగూడ గాదది పోల్చిచూడ
శీతకాలమాయాంబు సుస్నాతవగుట
మాడ్చుమంటి ప్రాతదళము కాలిటదొడుగు
చుండి గ్రొంజివుర్ మదశిరచంటిజాడ
లారు బయటచెలువునీటు నాడునవు
వెలికి జూంచువంతటి వెలిఁగూడ
జూడబోవు నాయందొహో! నీటుకొడ!
నేనెప్పుడుబూరి గా ప్రేమొదుగాను! విలంము
లిచినను ద్రేవ జూడుమా నిరవధివ్వా?

౩

ఎత్తువున్నా గమదో వృంసిచి నమేము
సుఖదమయోఁదుదారికే — మానిదయవి
పశువునకు శిశువునకు నాకు పశువు గాని
యెత్తునున్నవిపువ్వులు పృథ్విరాలు
మెన్నెడో! మేయుమెన్నడో వృషభమొందు?
ఎన్నడో నీ చెవిపోగల వింపుదాల్చి చూచు
కొని కుల్కులాకశాల? చూడకుంత
దలమపపెదానివన్నుట్టె కొలచుకొనుము
పువ్వుగాదుదొంగర్వంచు బొడుగుచెట్టు
నెన్నకొనజాచుట లటంచు నెన్ని నావ
గొన్నినిముసంబులాకగాడు కోమలహృది
పువ్వులన్నవి "యిప్పుడేపూయుచుంటె
మిరకనొకరెయి మామొగ్గరెు విడిచి
చంద్రికను మోచికొనలేడ వ్రజిజడి
వాన దడియలేదు శిరసిమూవలేదు
మంచుబిందొక కైవ్యాగమమ్ముగూర్చి
కొంతు గొనకడు గానేకవడిక చు
విస్తనకు నేరి యెకరైన విటపివాగ
వారలుందురెమోవన భాగమునకా
మీకునైకొదటంచని యేనుమజాచి
పూలుగిమ్మను నటమైరుగాలి గాల

౪

"ఉన్నదొకపువ్వు! చెట్టనమున్నదొకటి!
కోయకుడటంచు నానతికొండికలకు
నీయబోవుచునుంటిని నేనొకపుడు
వారలకు నందనన్ను బాపారిజాత
కుసుమ మహాయని నగుమగొంకెపిల్ల
లున్నవారలు "రాలవాయునని పెని
బాలునప్పుడేరి కొనమపూలుమేము"
అప్పుడనుకొంటివందుకే చప్పడింతే
కాక పదునవీవిడు తేకపెపుసుమము
న" వనియుదిరొయుక జారిమైవర్ధరాత్రి

౫

ఇకైపాదనమపిటివి నీవుచెట్టుకొనల,
కుడి కొనన వింధ్ల కప్పులకోమలముగ
ఏమియని పిట్ట నిన్ను? నోరెయండకొన
తునుమబిలున క్రొన్నెలాయును మిర్జు
[illegible]
[illegible]
[illegible]

నొష్టుధున్నావు, [illegible]
పాలను లవెండ [illegible]
తీవధులకప్పుడుం [illegible]
నీవు! నీవు! లలితకళీవు! తెలిసె!

౬

మనమెకప్పుడు సర్వసామాన్య విషయ
ములను నేమతీయుటలో తెలుపమంది
పెంటలోమొక్క — పెట్టరొ మరదునువది
దినదినముచూచునదిదేమి — తెల్లవారు
నటికి నొకనాదుపూచినదొ అపుడిమాల
కో దిగాటునంటివిరిచి ఖోరకి పెటు
పుష్పైదో గూడనేర్చినపట్టులేదు
క్రితపువాడుగాని మరియాక్రితపువాడు
గాని! పువుమూడమో దమనూనవరెుయ్యా
ఏమనుటలన్న నేమటుండే — సతంబు
స్నానమచ్చుటు — పువువచ్చునాయ వెలియు
చెట్టు ప్రసిద్ధిరెరు చిత్తమదిలేదు గు
రేకమచుంటినందాక ఏమొ! ఏమొ!
"కొడిజాటువంటిదయిన — కూతలేంది"

బజారుధరలు

దడ్డువైరామనుగారు

(హైద్రాబాదు ఉస్మానుగంజు)

౧—౬—౧౩౪౫ ఫ

		పల్లా 1కి రు అ ప
ఒకటి గోధుమలు		౧౩౪-౧౩౫
గోధుమలు కెలాల్యా మొ॥	,	౧౧౪-౧౨౪
బియ్యముదొడ్డువి మొ॥	,	౧౨౪-౧౨౫౭
, నానకొరాంలు క్రొత్తవి		౧౪౪-౧౪౫
డిటో పాతవి	,	౧౫॥-౧౬౪
కిచిడిసాంబారులు క్రొత్తవి	,,	౧౫౪-౧౫
, రామసాగరాలు క్రొత్తవి	,,	౧౩౪-౧౩౫
, పిసోడీలు మొదలు	,	౨౬౪-౨౬౪
కందులు పెద్దవి	,,	౯౪-౯౫
కందిపప్పు పెద్దది		౧౩౪-౧౩౫
పచ్చపెసలు	,	౯।-౯౪
పెసరపప్పు	,	౧౪౪-౧౪౫
నల్లపెసలు	,	౮౫౭-౯।
మినుములు	,	౮౭-౮౪
మినప పప్పు		౧౪-౧౪।
ఉలవలు	,,	౬౪-౬౫
జొన్నలు	,,	౮౫-౯
శిరి సెనగలు	.	౧౧-౧౧౪
సెనగలు క్రొత్తవి	,	౯౪-౯౪౭
పుప్పు	,,	౧౨౪౭-౧౨౫
తవుడు	,,	౩౫౭-౪
పత్తిగింజలు		౫౫-౬
అలచందలు	,	౮౪-
అనుములు	,	౬౪-౬౫
ఒటానాలు		౪॥-౪౫
తెల్లనువ్వులు	,,	౨౨౪-౨౨౫
బెల్లము	,,	౧౭॥-౧౧౪
ఎఱ్ఱ చక్కెర	,,	౧౪।-౧౪౪౭
తెల్ల చక్కెర సీరంకి		౧౨౫-౧౩
మదరాసు చక్కెర	,,	౧౪॥-౧౫॥
వేరుసెనగ చిన్నవి		౧౬॥-౧౭
పసుపు		౧౩॥-౧౬॥
మిరప కాయలు మొదలు		౧౮౫-౨౦౫
చింతపండు క్రొ॥ మొ॥	..	౨౦॥-౨౧౫
మెంతులు మంచివి 16 శేర్లకు	,,	౫౧-౨౪
అల్లం 12శేర్లకు మొదలు		౨-౧౪
నెయ్యి 40 శేర్లకు		౩౬౨౫-౩౮౫
పుల్లిగడ్డ పల్లా 1కి		౭౫-[illegible]
యొల్లిగడ్డ		[illegible]
వేరుసెనగనూనె 12 శే॥		౩౫౭-[illegible]
చింతపండు పా		[illegible]
[illegible]		[illegible]
[illegible]		[illegible]
[illegible]		[illegible]
[illegible]		[illegible]
[illegible]		[illegible]

త్యాగరాజు

కొండపాక కనకయ్యగారు

త్యాగరాజు నామము మాత్రము మనమును పరిచితము. కాని కర్ణాటక సంగీతపుణ్యమూర్తి యనదగిన యవతరించిన ఈ భక్తశిరోమణిని ప్రభావితులుచేసినది ? పాండిత్య జీవిత చరిత్రము లెట్టివి? యను ప్రశ్నలను అనేకులు తలంతురు.

దాదాపు వందయేబది సంవత్సరములకు పూర్వము తంజావూరుజిల్లాలోని తిరువారూరులో త్యాగరాజు అవతరించెను. ఇతని తండ్రి రామబ్రహ్మము గొప్పపండితుండనియు తెలియుచున్నది. రామబ్రహ్మము త్యాగరాజు యొక్క పుత్రుని పోషించుచుండెను. రామబ్రహ్మము కొలదికాలము తంజావూరునకు పోయి, తిరువయ్యారు అను గ్రామమును నివాసస్థలముగా చేసికొని నివసించుచుండెను. ఇచ్చటనే తన జీవితమంతయు గడపెను. రామబ్రహ్మముయొక్క మూడవ పుత్రుడు త్యాగరాజు.

త్యాగరాజు బాల్యముననే విద్యాసక్తి కలిగియున్నవాడు. బాలుడు సంస్కృతమును నేర్చుకొని వేదములను పఠించుచుండెను. పదునెనిమిదవ సంవత్సరము ప్రాయముననే జనని జనకులను పోగొట్టుకొనెను. విద్యాభ్యాసమునకు మాత్రము విఘ్నము కలుగలేదు. ఇతని నిరంతర కృషి జనసామాన్యమును ఆకర్షించెను. ప్రపంచమున సంగీతము పండితులను వారించెను. సదాశివుడు పండుజెన్నెలను వెదజల్లి ఆందకారమును బాధించుటకై కవిత్వ ధోరణి గాయక ప్రపంచమును మైమరపించెను. మానవ జీవిత సమస్యలను, ప్రకృతి తత్త్వమును, గానరుచుటకు కవితాచాతుర్యము యితడు కవిరాజుయని వెల్లడించుచున్నది. ఇతని విరచిత గానములుగాన మార్గమును, రాగ సౌలభ్యమును వలికియున్నవి.

త్యాగరాజునకు మొదటినుండి సంగీతము మెడ అభిరుచియుండెననుటకై సంశయము నులేదు. రాగతాళముల వర్ణించి సంవత్సరములోనే సంగీత విద్యాభ్యాసమునే బిరుదును బొందెను. కాని ప్రపంచమున యతడెంత ప్రశంసనీయమైన సంగీత కవిత్వ పటుత్వమును వెల్లడించియుండలేదు. అప్పుడప్పుడు ఆ పేర గాన మాధుర్యము వేలకొలది జనులను ఆకర్షించునది. అఖండ గాన సామర్థ్యమును బడసి యే యవతరించెనాయని తోచును. కాని మహాత్ములు దివ్యజ్ఞానమును దయచేయుటకు నేను యు చేయజాలరనుట సహజము.

దివ్యజ్ఞానమును పొందియుండ సమయమునకు రెండు, అఖండభక్తి మేఘములు యాతని మానస గగనము ఆక్రమించెను. దినమునకు ౧,౨౫,౦౦౦ మారులు రామనామమును జప్తించుచుండెను. రామధ్యానమునందు మున్ముందై యుండగ రాములక్ష్మణ విశ్వామిత్రులు దర్శనమిచ్చి దివ్యజ్ఞానమును ప్రసాదించి యదృశ్యులైరి.

ఆహా! పదునెనిమిదవ శతాబ్దమున సైత, కవిత, రామనామమును పొందిన గొప్పవారలలో మహాత్ములకు కులమును చూడక ప్రేరేపించు చరియించెను.

అప్పటినుండియు గానావేశమారంభించెను. ఇంతవరకు అంధకారముండిన గాన ప్రవాహవారిధి నింతటతో స్వేచ్ఛావిహారమును చేసెను. మహాత్ముడు దివ్యగాన స్వప్నముతోనే బాలకనకమయా అను సుప్రసిద్ధ కీర్తనను మొదలిడెను. నాదయోగి త్యాగరాజు కవిత్వము గాన నామస్మరణము, పాండిత్యము, భక్తి కీర్తనలు చేయుటకు వీలు గా పరిణమించెను.

కవులు విద్వాంసులు పండితులు మానవ హృదయాపుటలను కిలిలో ఏదో అసమానత్వము పొందుదురు. ఏదో దైవసందేశమును ప్రజలకు వినిపించి వారలవాక్ రంధ్రము మహత్వము, కర్తవ్యోత్సాహము, కృషి, దీక్ష, తమంతటతామే గలుగును. త్యాగరాజుమనకే. మహామహుడు సందేశమునుగూర్చియే ప్రసంగమున యిట్లు సెలవిచ్చెను. జనులను స్వేచ్ఛా సుఖమునకు దారి చూపి యాచక్రము ఆటంకము తీర్పెను. అంతియగాను. దేశీయుల మానవులకు శిశువులకు స్వోత్రము సూత్రములన్నియు బోధించెను. అఖండమైన మనకు ఎయిలాడైను. గాన కళాలక్ష్మిని అలంకరించి, నూతన మార్గములతో ధ్యానాలాలకించెను. స్వార్థపరుల స్వప్రయోజనమును పరిమార్చి గా చెంగను. కొంకలి యుగమునకు త్యాగమును బోధింప నుద్యమించి, శ్యాగి త్యాగరాజు త్యాగరాజ తత్త్వ మార్గానువర్తుల శిష్యులుగా చరించిరి. తరంగములందు తేలియాడించుచుటో తృప్తి సిద్ధింపక, జనసామాన్యమునకును శిష్యులను బోధించు చిరునవ్వు బాలుడు.

త్యాగరాజుయొక్క వ్యాపకమునకు గానము వలన వారలకు త్యాగరాజు ప్రశంసించుటకై జనాభిప్రాయమేర్పడెను. ప్రారంభమున ఒక సన్యాసి యను గచ్చి త్యాగరాజును యితని గానము వినెను. త్యాగరాజు సన్యాసి సంతతియు సత్కరించి గౌరవించెను. సన్యాసి యనుమతిని పొందెను. "కారా" గానమువంటి నీకు నివాసముండ నలయబోడు. ఈ పుస్తకము "సద్గుణము" అని అద్వతీయముగా త్యాగరాజు నాను యిట్లు నిరాకారుడై యుండెనన్నది. నాటకము పుట్టినది నారదమహామునియే. స్వప్నములో నువదిటి చేసే సన్యాసియందు నిమ్మనందర్శించితినియు, గానసాగరమును పొత్తమును ఒసగి గాన కళాలక్ష్మి నలంకరించి, "గాన మహాత్మ్యము చే జనుల నాకర్షింపుము" అని నా సందేశము" అని అదృశ్యుడాయెను. ఉదయమున మేల్కాంచి త్యాగరాజు గాత్రమును ఒసగుట కారంభించెను. గానదార, రాగ ప్రవాహము, వర్ణింప నేరరు. యిట్టి త్యాగరాజే యవతరించలేయును, అంతేకాదు త్యాగరాజు యనతలంచిన సంగీత ప్రజలు గాన ప్రపంచమున ఆవిర్భవించిన మరవ నూతన శైలి ప్రకాశ పుస్తకమున ప్రాయడియుండుట త్యాగరాజునకే వినయము యోగులకే శిక్షణము గావలయును. సులభ వేదసూత్రములకు వారదీయుటే నా దివరిపాట.

త్యాగరాజుయొక్క అనేకమంది శిష్యులు, కవులు, సంగీతవిద్వాంసులు, ధర్మకర్తలు, తర్కశాస్త్రపండితులు, వేదాంత వేత్తలు, వివిధశాస్త్రజ్ఞులు పెక్కండ్రు, పురుషులు, స్త్రీలు, పసిబిడ్డలు, పెద్దలు, వేయేలమ్మంగ కుమాగూడి మహామహాయని గాన మాధుర్యమును గ్రోలుచుండి నాగుల యవకతించెనని కొనియాడిరి. అట్టిమహాత్ముడు యొక్క ఈశ్వరభక్తిని త్యాగరాజు ప్రపంచ నాట్యములతో సత్కరించెను. రాజుల సంబంధము, రాజుల నాశ్రయించలేదు. కూర్చుండలేదు. త్యాగరాజు స్వతంత్రుడై జీవనయాత్ర సాగించినవాడు. అమాయకునలే నిజముగ త్యాగరాజు ప్రగల్భముని గౌరవించుచుండెనని యతనికి సమములేదనియు నుడువుచున్నది.

కొలము గడిచిన కొలది వృద్ధాప్యమేర్పడెను. దేహదియును సంవత్సరముల ప్రారంభమును జీవిత నాటకమును ముగియుమని త్యాగరాజు యెరిగినయెయుండెను. ఉదయము స్వప్నములో సకరుడి "పత్రా" యనునది కేకవేసి జనంబుల శ్రేష్ఠ కాపలకాయంచినది. పదిరోజుల పాట్లలో ముక్తినియున్నను అని సందేహించి యుండెను. త్యాగరాజు రెండవ దినము ఆ సందేశము నిజమైనదియుండెను. పదిరోజులు ప్రార్థనలు చేసెను. రెండవ స్వప్నములో వచ్చినచ్చి జీవనయాత్ర పూర్తిగావచ్చినది. స్వర్గము నలంకరించ సంసిద్ధముగ, అని పలించిన నాటి ప్రజలకు దినములు, శిష్యులు, యెల్లరు గానమును ఆలకించుచుండిరి. దూరమునుండి యు ప్రజలు వచ్చిరి. ఇదియే జీవిత నాటకము ప్రారంభము అవసానకాలమునందు వీరుతోలేరు, శిష్యులు గానమొనర్చుచుండిరి— పండితులు వేదములు పఠించుచుండిరి, భక్తులను జనుల సల్పుచుండిరి. యెల్లరు ఈశ్వరధ్యానమందు మున్ముందై యున్నారు. త్యాగరాజు పరమాత్మలో లీనమైపోయెను.

శాస్త్రిగారు:— సోమయాజులుగారు, చూచారా? సబ్బు, పొట్లాలలోకూడా బహుమానాలు పంపుచున్నారు.

సోమ:— యేంసబ్బు యేది చూడనీ.

శాస్త్రి:— యిదిగో

సోమ — యిదా, యింకేం, జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునికి జంధ్యమెందుకన్నట్లు. యీ చాంద్ బీబీ సబ్బును, దాని ఫలితాన్ని యెరగని వారెవ్వరు?

శాస్త్రి:—అయితే, మీరెవరకు చాంద్ బీబీ వాడేరా

సోమ:—నేను చిరకాలము నుంచి చాంద్ బీబీనే, దీన్నే వాడుతున్నాను.

శాస్త్రి—అయితే, మీకేమైనా బహుమానం వచ్చిందా?

సోమ.— అహా యూడుసార్లు బహుమతి రూపాయిలనోట్లు, రెండుసార్లునూరురూపాయిల నోట్లువచ్చాయి

శాస్త్రి—అయితే, పొట్లము చించేటప్పుడు జాగ్రత్తగా చింపాలి.

సోమ.— నిజమేనండి లేకపోతే, ప్రజలు బుసకొట్టి పాడైపోతుంది

మాకు అనేకులు ఏజంట్లు కావలయును.

దౌలత్ సబ్బు ఫ్యాక్టరి.
దారి ఒజా, సికింద్రాబాద్.

మన శాసనసభాచర్యలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

హైదరాబాద్ (దక్కన్) ౨౧ పర్వర్డి ౦౯ సన్ ౧౩౫౫ ఫ. శనివారము నాడు ఉ॥ ౯ గంటలకు శాసనసభామందిరమున సభ సమావేశమైనది. రాజకీయవిద్యాశాఖలమంత్రియగు నవాబ్ మెహదియార్జంగు గారధ్యక్షత వహించిరి.

హాజరి

మనశాసన సభాసభ్యుల మొత్తము సంఖ్య ౨౦ కదా. వారిలో ౧౫ గురుసభనలంకరించిరి. వీరిలో ౧౧ గురుఅధికారసభ్యులు: ౪ గురుఅనధికారులు. ఈరెండవవారిలోఇద్దరు వకీళ్లప్రతినిధులు, ఒకరు నిగమప్రతినిధి, ఒకరు ఆసాధారణ సభ్యుడు.వకీళ్ల ప్రతినిధులు: వినాయకరావు విద్యాలంకారుగారుఎల్ ఎల్ బారిస్టరు, అక్బరలీఖాన్ బారిష్టరు, నగరపాలకపక్షమున సేఠుపన్నాలాలు గారు, అసాధారణసభ్యుడు డా॥ ఫ. వామన నాయకు గారు.

అంగీకరింపబడిన శాసనము

ఇదివరకు చిత్తులుగానుండి నేటిసభలో అంగీకరింపబడిన శాసనములు నాలుగు. ఫౌజారిజాబితాసవరణలు రెండు పారసీజాతివారి వారసత్వపుశాసనము ఒకటి: నగులశాసనముయొక్క సవరణశాసనము ఒకటి: మొత్తము నాలుగైనవి.

ప్రవేశపెట్టబడిన చిత్తులు

(౧) "రికార్డు అఫ్ రైట్సు" అనుదానిని పండితనారాయణరావుగారుబి. ఏ. నాజం ఆ ఖ్యాతుమాలశాఖ పక్షమున ప్రతిపాదించిరి. దీనికిపలువురు ఆమోదము తెల్పిరి. (౨), (౩) ఉనతవ్యాయస్థానశాసనము సవరణలురెండు నవాబుజివజ్ యార్జంగు (న్యాయమూర్తి) గారు ప్రతిపాదించిరి. ఆమోదింపబడినవి: (౪), (౫) ఇవిరెండునుకంపెనీలశాసనమునకు సంబంధించినవి. మొదటిసవరణ, రెండవదిస్వతంత్రముగు చిత్తుశాసనము. వీనిని ప్రతిపాదింపవలసిన నవాబ్ రయీసుయార్జంగురాకుండున శాసనసభాకార్యదర్శియే ప్రతిపాదించి ఆమోదముబడసెను (౬) హుండీలనుగురించిన శాసనముయొక్క సవరణ... నవాబుఫఖరుయార్జంగుగారు (శాసనసభాకార్యదర్శి) ప్రవేశపెట్టి ఆమోదమును పొందెను (౭) దివానీ జాబితాలోని ౨౦౭ఉదఫాలో సవరణకొరకు ప్రతిపాదన మౌ. ఖలీలుజ్జమాన్ సా॥ ది. ఇదియు ఆమోదింపబడినది.(౮) పురపాలకసంఘ శాసనములో సవరణకొరకు ఉద్దేశించినదానిని రాజకీయశాఖా కార్యదర్శియగు నవాబ్ హుసేన్ నవాజ్ జంగు బహదరు ప్రవేశపెట్టెను. ఆమోదింపబడినది. ఇది నగరములోని వీధులకును రోడ్లకును పేర్లుపెట్టు అధికారము పురపాలకసంఘమునుండి తీసివేసి ప్రభువుగారి కిచ్చునట్టిదని గోలకొండపత్రికా పాఠకులకు జ్ఞాపకముండవచ్చును. [౯] మైనరుల సంరక్షకత్వ శాసనమునకు సవరణ శాసనమును నవాబ్ జుల్ఖదర్జంగు బహదరు రానందున శాసనసభా కార్యదర్శియే ప్రతిపాదించి ఆమోదము సంపాదించెను. [౧౦] నవాబ్ ఫఖర్ యార్జంగు బహదరు నాజెము [సికోకా]లశాసనమునకు సవరణప్రతిపాదించెను. ఆమోదము లభించినది. [౧౧] జనులభూమిని ప్రభుత్వము వారు తీసికొనుటను గురించిన శాసనమునకు సవరణచిత్తు. మౌ. అక్బరలీఖాను బారిస్టరుగారు ప్రతిపాదించిరి. కాని తక్కిన సభాసదులు దానిని బాగుగా చదువుటకు తగిన అవకాశము లభించనందున రాబోవుసభలో ప్రతిపాదించవలయునని తీర్మానింపబడినది. [౧౨] సువ్వాందర్ వకీళ్లకు రెండువేల విలువగల మొకద్దమాలలో పనిచేయుటకు అధికారము కలిగించుటకై తేబడిన వకీళ్లశాసనముయొక్క చిత్తు వామన నాయకుగారివలన ప్రతిపాదింపబడెను. [౧౩] వడ్డీ అప్పులనుగురించిన శాసనపు చిత్తును అక్బరలీఖాన్ సా॥ ప్రతిపాదించెను. దానికి పలువురు సభ్యులు ఆమోదమును తెలిపిరి. కాని సేటు పన్నాలాలు గారును, వినాయకరావు విద్యాలంకారు ఎల్.ఎల్.బి. బారిస్టరుగారును అనవసరమని వాదించిరి. కొందరు సభ్యులు దీని నాలోచించుటకొక ప్రత్యేక సంఘమును ముందుగా ఏర్పరుపవలయునని సూచించిరి. అయినను మొత్తముమీద అదియు ఆమోదింపబడినది.

పైవానిలో [౮], [౧౦] రెండుతప్ప తక్కినవన్నియును ఉపసంఘము [సెలెక్టుకమిటీ] కప్పగింపబడినవి. ఆరెండును ఉపసంఘమున కప్పగింపవలసిన పనిలేకుండయే ఏకగ్రీవము పూర్ణాంగీకారము పొందినవి. ఇవిముందు మ.ఘు.వ. ప్రభువుగారి అంగీకారము పొంది శాసనములగును. తక్కిన ఉపసంఘమువారివలన బాగుగా పరిశీలింపబడి ప్రజాభిప్రాయమునకై జరీదాలో ప్రకటింపబడిన మీదట మరల మహాసభలో పెట్టబడును.

సుమారు ౧౦. ౧౧ వేళ సభ ముగిసినది.

ఇటీవల జరిగిన కేంద్ర హరిజన సేవకసంఘ సమావేశము

స్థానికసంఘాధ్యక్షుని సందేశము

హైదరాబాదులోని హరిజన సేవకసంఘాధ్యక్షులగు మ॥రా॥ శ్రీ రావి నారాయణరెడ్డీ గారు, ఢిల్లీలో జరిగిన కేంద్రసంఘ సమావేశమునందు పాల్గొని ఇప్పుడే తిరిగివచ్చి ఈ క్రింది సందేశమును ప్రకటనార్థ మొసగియున్నారు.

సంఘముయొక్క అవసరమునందును, కార్య నిర్వహణమునందు నొక ప్రత్యేకమగు నభివృద్ధి జరుపబడినందున కేంద్రసంఘపు సమావేశము నిశ్చయముగా చాల ముఖ్యమైనది. రాష్ట్రీయ సంఘము లన్నియు మిక్కిలి కృషిసల్పినందున ఈసంవత్సరము హరిజనుల విషయము నెంతేని పని జరిగియున్నది. కార్యమునందు ముఖ్యముగా విద్యనుగురించిన యభివృద్ధియే ప్రత్యేకలక్షణమై యున్నది! కాలేజీలోని ౧౧౭ గురు విద్యార్థులు సుమారు ౧౭౦౦౦ రూప్యముల విద్యార్థివేతనములు పొందుచున్నారు: ఈ సమావేశమునందు హరిజన విద్యార్థుల కళాశాలా విద్యాభివృద్ధికి ప్రత్యేక ప్రాముఖ్య మొసగబడినది. ౧౫౦౦౦౦ రూప్యములు రాబోవు డిసెంబరు మాసమునకును సమకూర్చబడవలసి యున్నవి. కేంద్ర సంఘాధ్యక్షులవారు స్వయముగ తామే సంఖ్యలో సగమువరకు సమకూర్చుటకు ముందుకువచ్చుట చాల ప్రోత్సాహకరముగ నుండెను.

ప్రచారముయొక్క అవసరము ప్రతినిధులచే గుర్తింపబడి కేంద్ర ప్రచారక సంఘస్థాపనను గురించి యొక ప్రస్తావన మంగీకరింపబడినది. కొలదివ్యయముతో మాత్రమే సంఘము ఆంగ్లేయభాషా పత్రికలతో బాటు దేశభాషా పత్రికల మూలమునను హిందూ జనుల దృష్టికి బోగలదు. ఈపద్ధతివలన నేపిచేయుట కవకాశములు తనంతట వృద్ధియై హృదయ పరివర్తనము విషయమున చాల లాభము గలుగగలదు.

ఐనను సభయొక్క నిజమను విజయము దేవాలయ ప్రవేశమును కార్యరూపమునకుంచు బాధ్యతను సంఘముచే నంగీకరింపజేయు శ్రేయము మాకేరళరాష్ట్ర ప్రతినిధులకే లభించినది. కేరళదేశములోని హరిజనులు విద్యావిషయములందును ఇతర విషయములందును ఇతరప్రాంతములలోని హరిజనసోదరులకన్న ఎంతో నీతిలో నున్నారు. కావున తమమతపు దేవాలయములందు తామే ప్రవేశించుటకు నిరాకరింపబడినందువలన గలుగు నవమానమునందలి కాఠిన్యమును గుర్తించియున్నారు. ఈభావోద్రేకము యెంతవరకు విజృంభించినదనగా నిశ్చయాత్మకముగా వారి యాత్మగౌరవమును తృప్తిపరచుట కేదేని చేయబడనియెడల డా॥ అంబేడ్కరుగారి యుద్యమముతో దులమాగు నొకానొక యుద్యమమును కేరళమునందు బయలువెడలుట కవకాశముగలదు. ఎన్నియో అమానుషపు గారణములలోగూడ హిందూ మతమును విడువని లక్షలకొలది హరిజనులు దీనివలన హిందుత్వమును విడువవలసివచ్చును.

అస్వచ్ఛమగు నాచారములు, బీద గృహములు, అవిద్య మున్నగువిషయములు హరిజనులను జాతిహిందువులతో సమానముగ జూడబడుటయందు దాటంకములను గలుగజేయుచున్నవి. హరిజనులయార్థికాభివృద్ధినివిడచి విద్యావ్యాపనమునుగురించిన ధోరణి యంత యుపయోగకరమైనదగానటు లనుభవమువలన దెలియుచున్నది. అందువలన హిందూ మతమునందుండు యీ లోచపుండును కుదుర్చవలయుననిన సంపూర్ణహృదయ పరివర్తనమువల్లనే కుదుర్చబడగలదు. సంఘముచే నేదకంగీకరింపబడిన తీర్మానమును జూచినచో నది యీసమస్యయొక్క ప్రాముఖ్యతను, అగత్యమును గమనించినదని తెలియుచున్నది. గాంధీగారి సలహాతో కార్యకారిణీసభవారు తగినమార్గము నవలంబింపవలయునని కోరబడిరి. విజయమునాచేకొనుటకు నిశ్చయించియున్న వారియందే యీ యుద్యమము నాయకత్వమున్నది. హిందూమతమును వ్యాళ్లనుండియో బాధించుచుండిన యీపిశాచమునుండి భగవంతుడు దానిని తప్పించుగాక!

ఆంధ్రులకు

80 లక్షల నైజాం రాష్ట్రాంధ్రుల అభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనము గోలకొండ పత్రిక పోషణము.

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizam's Dominions.

Vol. 10. | Thursday 5—3—1936 | No 83

ప్రాచీనపురాణకాలములో, నేను విశేషముగ వాడుకయందున్నట్లు "తండ్రిహక్కు" గాక, "తల్లిహక్కు" అధికముగ వాడుకలో నుండెను. దానినిగురించి చెప్పుచు. బేకోఫన్ గారు అది చరిత్రకందని కాలములో వివాహమనునదిలేక, స్త్రీపురుషులందరికిని సమానమైన సొత్తుఅని తలచుచుండు ఆచారమునుండి పుట్టినదనుచున్నారు.

ఈఆచారమున స్త్రీ పురుషునికి నిజముగా స్వామినియైయుండెను. సంతతిప్రస్తారముతల్లినిబట్టే వ్యవహరించబడుచుండెను. ఆస్తికి హక్కుకూడా తల్లిద్వారానే ఇతరులకు సంక్రమించుచుండెను. బహుశా దీనికి కారణము తల్లికిని బిడ్డకునుగల అతిసమీప సంబంధమై యుండవచ్చును, అంతదగ్గర సంబంధమువలననే కాబోలు, బిడ్డ పెరిగినప్పుడుకూడ భోజనవిషయములో సంపూర్ణముగ తల్లిపై ఆధారపడి యుండెను. కొందరు అప్పులు బిడ్డ తల్లినుండి వేరుపడుటకు అనుకూలపరిస్థితులు వచ్చునంతవరకు తల్లిపాలు త్రాగుచు నేయుండె ననుచున్నారు; కొందరుబిడ్డలు ౧౫యేండ్లవయస్సు దాటునంతవరకుకూడ ఈవిధముగనే జరుగుచుండెనట. వివాహములోని విలువను గ్రహించుటకు ముఖ్యమైనదిఅగు తండ్రి పని చాల కొద్దిగా తెలిసియుండెను. బిడ్డలుపుట్టుటకు భౌతికములు కొనివియు నైతికములునగు కారణములు కల్పించ బడెను. బిడ్డలుపుట్టుటకు స్త్రీపురుషసంయోగము అవసరమనుసంగతి తరువాత ఎంతకాలమునకో గాని తెలిసికొనబడలేదు.

ఆకాలములో స్త్రీ తన పుట్టింటివారితో నివసించుచుండెడిది. పురుషుడు ఆమెతోకూడ నివసించుచుండెడివాడు. ఆస్తికి ఆమె యే యజమానిని. పురుషుడు నిర్జీవమగువస్తువువలె భావించబడెడివాడు. పలుమారులు పురుషుడు స్త్రీయొక్క క్రూరకృత్యములకు బలియగుచుండెను. కొన్నిపాటులు ఆమె సోదరినియెడ ప్రేమ జూపుచు మగనియెడ ద్వేషము చూపుచుండెను. ఒకేతల్లికడుపున పుట్టినవారుకానిచో, ఒక తండ్రివలన పుట్టినబిడ్డలలో ఒకరినొకరు పెండ్లిచేసికొనుటకు ఆటంకములేకుండెను.

స్త్రీయే స్వయముగా ప్రేమించవలసినదే కాని పురుషునికి స్వాతంత్ర్యము లేకుండెను. ఆమె పురుషునుండి కట్నము కోరుటయే గాక ఆపురుషుడు తనయందు భక్తిగలిగి యుండగలడను వాగ్దానమునుచేయుట నిర్బంధమైయుండెను. పురుషుడు వివాహమైన స్త్రీకంటె వేరొకతెను ఎవతెనైన కామించినాడో—ఇక వానికొసగబడుశిక్ష ఇంతింతకాదని చెప్పలేము ప్రమాదాలు. స్త్రీల కాలిక్రిందనేల్లవలె బ్రతుకవలసియుండెడిది. గోరోస్ అను జాతివారలలో యువతులు పురుషులను కట్టుకొనితీరవలెనను నిర్బంధముండెను. పురుషుడే, ఏదో కర్మముచాలకనో లేక అతిమాపాపముంటువో చూడవలెనను, పతూహాలముచేతనో, స్వయముగా స్త్రీని ప్రేమించుటకు పోయినచో అతనిని "పిరికివాడ"వలెమునకై శిక్షించుట వాడుకయై యుండెను.

ప్రాచీనాగ్నేయసీమలలో బుద్ధిపూర్వకముగా వ్యభిచారము చేయువారు లేకుండిరని తలచుచున్నాడు కాని పాశ్చాత్యదేశీయుల శాస్త్రజ్ఞుల పాతివ్రత్యవిషయములో చరిత్ర మరిదము కథ చెప్పుచున్నది పాశ్చాత్యులలో బహుభర్తృత్వము సాధారణముగ నుండుండెను. ప్రస్తుతము [illegible]

ఎవరుముఖ్యులు—

స్త్రీయా పురుషుడా

దేశీయులకు స్త్రీలు ఎప్పుడుగాని వివాహసంబంధమును పవిత్రముగా పెంచియుండలేదు. మరియు స్త్రీలు వ్యభిచారము చేసినను, అది పణలేకుండెడిది. కొన్ని వేళలందు వ్యభిచారము మెచ్చుకొనబడుచుండెడిదికూడ. స్త్రీకి తనకు చాల అందముగలవాడనిచో ను పురుషునివలన ఆపురుషుడు నుల్కి—యైనను సైర్మలిక్కి—యైననుసరే, బిడ్డలనుకనుటకు హక్కు—ఉంటుండెను.

ఈజిప్టులో స్త్రీలకు ఏకపత్నీవ్రత నిర్బంధము లేకుండెనని అనేకులు ప్రమాణచారిత్రకులు తెలుచుచున్నారు. పతికంటె యితరునివలన పుట్టిన బిడ్డలు ఆకాలములో ఏవిధమువనగాని పతివలన పుట్టిన బిడ్డలకంటె నీచులని ఎంచబడియుండలేదు. మహమ్మదీయులు తెలియనివానికాలములోకూడ అరబ్బీ స్త్రీలు బహుభర్తృకలైయుండిరి. మహమ్మదు ఒకప్పుడు ఒకస్త్రీకి పెండ్లిచేయ సంకల్పించినవని వింటిని, ఆమె స్త్రీకి ఎంతమంది పురుషులైనను ఉండుటకు హక్కు—గలదని జవాబిచ్చినట్లుగా కర్నల్ తెల్పినాడు.

ఈశాన్యీయులలో, భార్య భర్తకంటెకొంచము ఎక్కు—వ వయస్సుగలదిగా నుండెను. తరువాత యువకుని అతనితల్లి అతనికంటె పెద్దదైన ఎవతెతో ఒక స్త్రీకి ఇచ్చి పెండ్లిచేయుచుండెడిది. పెండ్లికుదుర్చుటలో పురుషుని అభిప్రాయము నడుచుటకేలేకుండెడిది. తల్లియే సర్వాధికారముగలదై యుండెను.

ఆ కాలములో ఆచారముననుసరించి అతిపేదలేని సందర్భములందెల్ల స్త్రీలతోపాటు పురుషులకును అంతఃపురము లుండెడివి. అంతఃపురముల యజమానులు స్త్రీలైనను పురుషులైనను వారలవరసలమూలముగా పోలికనుండి వివాహానికి కలుగబడును. నీగ్రోజాతులచే ఏర్పరచబడిన పురుషుల అంతఃపురముల వర్ణనలలో పాశ్చాత్యప్రభువుల అంతఃపురములతో పోలికలు కనబడుచున్నవి. కెంటజీలోకూడ అధికారముర్యాని యోగము ఒకటే విధముగనుండెను. నీగ్రోజాతుల తెమక్కినమైన ఏ పురుషునిగాని పట్టుకొని తమ అంతఃపురములకు చేర్చుచుండిరి. అప్పుడు ఏదురు తిరిగిన పురుషులకు మరణదండనయే గతియగుచుండెను. అంతఃపురములలోని పురుషులకు స్వాధీనతయే కాని ప్రియుల స్వాతంత్ర్యములేకుండెను. వారలు తమ ప్రాణముల తప్పవేయు స్త్రీలను చూచుటకు వీలులేకుండునట్లు స్త్రీ సంచారములేని చోట ఉంచబడుచుండిరి. వారలు బైట తిరుగునపుడు ఆయుధధారులను భటులు అనుసరించుట వాడుకయై యుండెను : ఆ సమయములందు వీధులలో స్త్రీలెవరుగాని లేకుండునట్లు ఏర్పాటు చేసెడివారు. ఏషియాయందు స్త్రీ తనపాటునకుగాని పోషించుటకు చేయగాని, [illegible] సంస్కారములు [illegible] అంతఃపుర [illegible] పాశ్చాత్య [illegible] స్త్రీల [illegible] ప్రాచీన [illegible]

స్త్రీల అంతఃపుర విషయములలో పైచెప్పినటువంటికట్టుబాట్లు లేకుండెను : ఇంతకును భేదము ఒకచోట అంతఃపురముండుటవలన స్త్రీలు ఇంకొకచోట పురుషులు ఎప్పుడైనను పారశీక ప్రభువుయొక్క అంతఃపుర స్త్రీలు ఒక పట్టణములోనుండి పోవలసివచ్చినచో, ముందుగా వీధులలో పురుషులెవ్వరుగాని లేకుండ చేయబడెను.

"తల్లిహక్కు" కాలములోకూడ దంపతులలో ముఖ్యులుగురణించినప్పుడు గమనించబడు ఆచారములుకొన్ని (ఉదాహరణకు భారత దేశములోనిసహగమనాచారము) ఉండెను. అస్సీరియులలో పూజారివృత్తిగల స్త్రీలభర్తృయ భార్యలతో సహగమనము చేయవలసియుండెడిదని జేకబ్ గారు తెల్పుచున్నారు ఈఆచారమునుగూర్చి అభిప్రాయములున్నవి. ఇదిగృహస్థ క్రమములో పురుషుడుగాని స్త్రీగాని తమతమకాలపు ఆచారములను బట్టి నిరంతరముగ ప్రవర్తించుటవలన పుట్టినదని చెప్పవలసియుండును.

ఇప్పటికినిను మెల్తాలోకొన్ని కొండజాతులవారలలో ఒకేతండ్రికిపుట్టిన బిడ్డలలో ఒకరొకరు వివాహము చేసికొనవచ్చునుగాని ఒకతల్లికి పుట్టినవారలలో [illegible] చేసికొనరాదు. పుట్టిన బిడ్డలు తల్లివద్ద చేయుదురు. తల్లియే తనసోదరులతోకలిసి పెంచి పెద్దవారలుగా చేయుదురు. ఆస్సాములో ఇప్పటికిని ఇట్టిఆచారములుగల కొండజాతులవారలవియు, వారలలో పురుషులుగాక స్త్రీలేవివాహములయందు స్వాతంత్ర్యముగలవారనియు జేకబ్ గారు చెప్పుచున్నారు. స్త్రీ తేమించినపురుషుడు ఎదిరించుటకు శక్తిలేనంతయు వినియోగించి సాధించవలసి యుండును, అయినను మరల తొలగింపబడినచో అతనిని అతనితల్లిదండ్రుల [illegible] (ఈపద్ధతులు ఒకొక్క—క్కప్పుడు అవివాహమాత్రముకే గర్భాధానమందిరము చేర్చబడును పురుషుడు స్వయముగా ప్రేమించినట్లు స్త్రీల సౌందర్యమును సుతించవలసి, ఆకాలమున స్త్రీల తామున్నేమించిన పురుషుని అంతవరకు తమమలవు అనితమగుచుంటిమచుండిరి సరే, తమకేకేలురా, నీకుమలుకేకలురా అని స్త్రీపురుషులపై వలపులుపడుట అచారమై యుండెను.

కాని నేటికాలములో, మనభారతదేశము లోపల పురుషులసర్వాధికారముక్రింద రెండు విధములఆచారమున్నది; అనగా స్త్రీలకొకపద్ధతి పురుషులకు మరియొకపద్ధతి ప్రకృతిపురుషునికి ఒకతరిమిభార్య యుండవలెనుధర్మమును [illegible] పంపుటకుంతయు, అంగీకరింపబడినపద్ధతి [illegible] ద్వంద్వనీతి [illegible] ఉండుటవలనేయిట్టి [illegible]

[illegible]

కంటె స్త్రీలకుఎక్కు—వస్వాతంత్ర్యముఉన్నది ఇక్కడ స్త్రీలకునన్న ప్రతిబంధము పేరినవది.

ప్రభుత్వవ్యవహారములలో పురుషునిదేపై చేయిఅయినచో పురుషుడును, అట్లుకానిచో స్త్రీయును రెండువారికి లేనిహక్కు—లను స్వాతంత్ర్యమును తామేకుర్తగా ఉంచుకొందురు.

ప్రథమసంయోగమునకు ముందు అత్యతలింగత్వము గొప్పదిగాఎంచబడుటకును కారణము స్త్రీపురుషులలో ఎవరొకరి నిరంతరాధికారమే.

కామ సంబంధ విషయము పైన మాత్రమే ఏక ప్రియభక్తిభావము ఆధారపడియున్నది. ఇతరవిషయములలో నైతిక సంప్రదాయము అన్నియు అధికారము చెలాయించువారినిబట్టియే ర్పడుచున్నవి. అనగా, ఈ ప్రకారము చేయవలెనని ఆజ్ఞాపించుహక్కు— రాజ్యాధికారముగలజాతియందే ఉండును.

ఎప్పుడుగాని అధికారముగల జాతి తమసౌకర్యార్థమై వధూవరుల వయోనిర్ణయము చేయు హక్కు—ను సాధించుచుండును. ఈ హక్కు—యొక్క— అములులో ఎప్పుడుగాని అధికారము వహించుచున్న జాతిలోని వారలు లోబడియున్న జాతివారలలో తక్కు—వ వయస్సుగలవారలనే పెండ్లియాడుట జరుగుచుండును. వాస్తవములో నైతిక వధూవరుల పరిణామము జీవశాస్త్రము, మానసశాస్త్రముల ప్రమాణములనుబట్టి జరుగవలసియుండును. ఇండియాలోను, బర్మాలోను ఇరువురి వయస్సులలో ౧౦-౧౫ ఏండ్లభేదము కనబడుచున్నది. అయినను ఇటువంటివిషయములో నిష్పక్షముగా ఆలోచించవలెనని దేవరుగా పెండ్లాడవలెననుటకు లేదు దానిని భరించుట. ఈ బాధ్యత ఎల్లప్పుడును అధికారముగలవాడు లేక కలది భరించబడుచున్నది. ఉదాహరణార్థము, ఈజిప్టులో పెండ్లిచేసికొన్నవానిని భరించవలసినదను నియమము స్త్రీకి మాత్రమే ఉండెను.

పురుషుల రాజ్యములో ఏగుణములు పురుషలక్షణములుగా పెంచబడునో, ఆవే గుణములు, చరిత్రకారులు కవులు చెప్పినవనుకూడుచో, స్త్రీల రాజ్యములో స్త్రీయొక్క— ప్రత్యేకలక్షణములుగ భావించబడగలవు. ఉదాహరణార్థము భార్యభర్త చెప్పినట్లు వినవలెనను నియమము పురుషుడు చెప్పినను వినుట స్త్రీ లక్షణమైనప్పటికిని ఈ వివాహమే స్త్రీ యొక్క— అధికారముగల రాజ్యములో జరిగినచో మరల ఆదేశ 'పుట్టినచోటు' అను మాటయొక్క— భావముకూడ అధికారవర్గము వారినిబట్టి మారుచుండును 'తండ్రిదేశము' అని చెప్పినప్పుడు పురుషుని ఆధిక్యత అర్థమగును 'మాతృదేశము' అని చెప్పబడినపుడు స్త్రీయొక్క— ఆధిక్యత అర్థమగును ఇంగ్లాండులో 'నా దేశము' లేక స్వదేశము అని నపుడు స్త్రీ పురుషులుసమస్థితియే అర్థమగును, జేకబ్ ఇదియె సమానమే అని అర్థమగును.

అధికారము స్త్రీలకుండి పురుషులకు [illegible]

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Press, Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy